

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUČINJEVA ULICA 8 — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26 — Izbija vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11.— Br. EKSKLJUCNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Krajevine Italije in inozemstva ima UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO. Računi pri poštno obdobjem naslednje Ljubljana št. 10-381 CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Protinapadi sil Osi na tuniškem bojišču

Izjalovljeni sovražnikovi obkoljevalni poskusi — Italijanska podmornica potopila na Atlantiku 7000 tonsko ladjo — Uničenje komunističnih upornikov na Hrvaškem

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil dne 30. marca naslednje št. 1039. vojno poročilo:

Sovražnik je vrgel v boje na tuniškem bojišču nove ogromne oklopne in pehotne sile, ki so jih čete Osi uspešno zavrele in same napadale. Ob preprečenju sovražnih obkoljevalnih poskusov so bile zasedene nove postojanke po naprej določenih načrtih.

Letalstvo je napadlo kolone motornih vozil in sovražnih tankov v premikanju proti prednjim bojnim črtam; nemški lovec so uničili 6 letal, nadaljnje pa je strmoglavilo zaradi od protiletalskih baterij.

Nemška letala so prestregla v vodah Philippeville spremljan konvoj in zadel s torpedi dva parnika po 5.000 ton.

Ameriško dvomotorno letalo je tresčilo v plamenih na tla v občini Giarratana (Ragusa).

Naša podmornica pod poveljstvom ladjiskoga poročnika Gianfranco Gazzana je potopila na Atlantiku 7.000tonsko parnik.

Na južnem Hrvaškem so italijanske, nemške in hrvaške čete v boji, ki so trajali nekaj tednov, uničile uporniško komunistično gibanje, podpirano od sovražnih sil. Operacije, ki so se vodile vztrajno in hrabro ob premagovanju zahrbtnih akcij upornikov in težav goratega ozemlja brez cest, so se navzile neugodnim podnebim razmeram zaključile z uničenjem sovražnega odpora in z zajetjem ogromne količine orožja in gradiva. Samo nekaterim posameznikom porazenih komunističnih tolp se je posrečilo zbežati v visoke gorove.

Španski tisk o junaški smrti generala Pizzolata

Madrid, 30. marca. s. Ves španski tisk piše o junaški smrti generala Pizzolata. Listi objavljajo življenjepis padlega generala in podčrtavajo duha žrtvovanja, duha, ki enako preveva šefe in podrejene Italijanskih Oboroženih Sil. »ABZ« poudarja, da je v Italiji na čelu njenih padlih v sedanjih vojnih 19 generalov vojske in letalstva med njimi letalski maršal Italo Balbo ter dva admirala. List piše, da je to najzanesljivejši znak, da se vsi boreči Italijani žrtvujejo v globoki bratrski skupnosti med najvišjimi oficirji in prostaki. V najhujši borbi je to nepremagljiva moralna sila italijanske Vojske, katero prejšnjata junaška in obojna volja lo zmage in najvišja zavest dolžnosti.

Madžarsko obdobjanje italijanskega letalstva

Budimpešta, 30. marca. s. Dnevnik »Pesti Hírlap« posveča velik del svojih stopenj italijanskemu letalstvu ob obletnici ustanovitve sinjega orožja. Članek prikazuje z obilnim fotografskim materialom sliko razvoja italijanskega letalstva, omenjajoč njegove hrabre pionirje. Fašizem je našel zaradi nerazumevanja in nesposobnosti prejšnjih vlad zanemarjeno letalstvo. Danes je italijansko letalstvo »razen činitelej v vojni. Italijanska letala se nahajajo na vseh bojiščih in zlasti v Sredozemlju, kjer se borijo neprestano in se odevajo s slavo. Najhujše udarce je italijansko letalstvo zadalo angleški pomorski sili. Od prčetka vojne je potopilo v Sredozemskem morju nad en milijon ton sovražnega brodogoja. Italijanski narod, zaključuje list, je lahko ponosen na svoje sinje orožje, ki se z neprimerljivo vneto bori za slavo in veličino domovine.

NEMŠKA ZMAGA PRI STARI RUSI

V večtedenskih borbah so Sovjeti samo na področju Stare Ruse izgubili 61.460 padlih, 2978 ujetih, 293 tankov in velike množine drugega orožja

Iz Hitlerjevega glavnega štana, dne 30. marca. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo: Na severni fronti kubanskega mostišča in na področju južnozpadno od Vjazme so se izjalovili novi sovražnikovi napadi z velikimi krvavimi izgubami. 27 oklopnih voz je bilo uničenih samo v bojnem odseku južnozpadno od Vjazme.

V obrambni bitki južno od Ladoškega jezera se je ponovno uveljavila naša vzorno se boreča pehota. Njene edinice so v ogorčenih borbah moža proti možu stalno odbijale sovjetske množice in odbrale povsod svoje postojanke.

Na področju pri Stari Rusi so čete nekega nemškega armadnega zbora v večtedenskih hudih borbah razbile vse poskuse sovražnika za prodor in tako izvajale popoln obrambni uspeh. Sovjetska vojska je izgubila od 23. februarja t. l. dalje v tem odseku 61.460 padlih, 2978 ujetnikov, 293 oklopnih voz, 26 topov, 886 strojne, 114 metalcev granat, 206 protitankovskih topičev in 1036 avtomatskih pištol.

Pri obrambnih borbah na kubanskem mostišču so se ponovno odlikovali rumunski pehotni oddelki.

Sovražnik je povzel tudi večeraj na številnih mestih tuniške fronte močne napade proti nemško-italijanskim postojan-

kam, ne da bi mu bilo uspelo doseči nameravani prodor. Letalstvo je v neutrudljivi borbi podpiralo obrambno bitko nemško-italijanskih čet.

Nemška bojna letala so podnevi in ponoči napadala sovražni konvoj ob severnoafriški obali in dosegla po dosedanjih vesteh zadetke na treh trgovskih ladjah.

Preteklo noč so angleška letala napadla kraje v zapadni Nemčiji in državno prestolnico. Metala so rušile in zažigale bombe, predvsem na Bochum in mestne dele in predmestja v Berlinu. Zadetki so bili predvsem stanovanjski predeli. Se-streljenih je bilo 27 izmed napadajočih bombnikov.

Dnevni napad nemških lovskih bojnih letal na neko mesto ob angleški južni obali je potekel zelo uspešno.

Nemške in hrvaške čete so v sodelovanju z deli italijanske Oborožene sile v večtedenskih borbah razbile od Sovjetske Rusije organizirano komunistično uporniško gibanje na južnem Hrvaškem. V težavnih vremenskih razmerah in kljub neprehodnosti goratega operacijskega ozemlja so se operacije končale s popolnim uničenjem sovražnega odpora in zajetjem ogromne količine orožja in vojnega materiala. Samo šibkim ostankom komunističnih tolp se je posrečilo pobegniti v visoke gore.

Visoke izgube angleškega letalstva nad Nemčijo

Berlin, 30. marca. s. Po nadaljnjih vesteh je sovražnik ob zadnjem terorističnem napadu na nemško ozemlje izgubil 33 letal, kar je visok odstotek napadajočih angleških letal. S 33 letali je sovražnik izgubil tudi 250 mož posadke. Treba je upoštevati tudi, da so dejanske izgube sovražnika v zadnjih nočnih napadih na Nemčijo večje kakor izgube, javljene v vojnih poročilih, kajti mnogo zadetih letal je strmoglavilo v morje ali na ozemlje, kjer zav nesljiva kontrola ni več mogoča. Nemški bombniki imajo prav kratko pot čez morje do angleškega otoka, sovražna letala pa morajo preleteti v oba smeri široke morske predele in morajo tudi na tej poti napraviti cvrčke zaradi delovanja nemške obalne obrambe.

Madžarski kardinal o borbi madžarskega naroda

Budimpešta, 30. marca. s. Kardinal primas Madžarske Szeregy je govoril v Esztergeru na zborovanju madžarske katoliške akcije in je poveljeval patriotičnem madžarskem ljudstvu v tem izrednem zgodovinskem trenutku. Cerkev zahteva od svojih vernikov, je rekel primas, žrtve za domovino v vojni in, če je treba, tudi življenje. Neštevilni so katoliki, ki so žrtvovali svoje življenje za veličino Madžarske. Treba je, da roditelji z božjo pomočjo vzgajajo svoje sinove v ljubezni do Boga in domovine. Vera in domovina naj navdihujeta sleherni človeški dejanje. Madžarski narod bo z božjim blagoslovom in v duhu predanosti cerkvi in domovini premagal vse ovire.

Junaška smrt polkovnika Poglavnikove garde

Zagreb, 30. marca. s. Uradno poročajo o junaški smrti polkovnika Poglavnikove garde Jura Frtncetića, poveljnika »arne legije«, ki se je večkrat izkazal v borbi proti partizanom. Polkovnik Frtncetić se je polat 22. decembra z letalom, ki ga je pilotiral neki podoficer, nad Leko. Letalo je moralo zaradi okvare na motorju pristati na polju, zasedenem od upornikov. Kljub srčnemu odporu so uporniki Frtncetića, ki je bil hudo ranjen na glavi, ujeli skupno s tudi ranjenim pilotom ter ga odpeljali v bolnico v Stunju, kjer je naslednji dan umrl. Poglavnik ga je odklical po smrti z zlato kolajmo. Listi posvečajo cele strani junaškemu polkovniku Frtncetiću in pišejo o njegovih največjih junaških dejanjih.

Sovjeti so utrpeli velike izgube pri brezuspešnih napadih v severnem odseku

Berlin, 30. marca. s. Po nadaljnjih vesteh, ki so jih dobili tukajšnji vojaški krogi z vzhodne fronte o večeršnjih borbah južno od Ladoškega jezera in na desnem krilu fronte pred Petragradom, se je sovražnik trdovratno ves dan prizadeval prodreti za vsako ceno, ne da bi najmanj uspel. Vsak napad, ki se je pričel v prvih jutranjih urah in trajal do mraka, je bil pripravljen s silovitimi topniškimi ognjem, zaradi katerega se je zemlja dobesedno tresla. Ko je lavina ognja prenehala, so prvi valovi napadih oz. zaščiti mnogih tankov. Nemški ogenj jih je primerno sprejel, tako da so se vsi napadi drug za drugim izjalovili.

Nemško topništvo in avtomatično orožje je uničevalo oklepe tankov in doslovno kosilo sovjetsko pehoto. Kupa trupelj so se nanižali pred uničenimi tanki.

V tem severnem odseku vzhodne fronte je težko poljsko topništvo bombardiralo tudi vojaške objekte v severnem zaledju. Ponovno so bila zadeta industrijska podjetja in železniške naprave v Kolpinu, kakor tudi električna centrala v Gorodihu. Velike požare so videli iz daljave, kar je dokazovalo, da je nemško topništvo dobro strelalo.

Izčrpanost sovjetskih čet na področju Vjazme

Berlin, 30. marca. s. V dopolnilo današnjega vojnega poročila oboroženih sil se doznava vojne iz vojaških krogov še naslednje vesti:

Na področju južnozpadno od Vjazme so boljševiki ponovno napadli nove nemške postojanke v zaporednih valovih, ki so si sledili na nekaterih točkah po 10-krat in celo 14-krat. Vsi sovražni napadi so bili zaman. Omeniti je treba, da sovražnik v tem odseku ni nadomestil s svežimi divizijami v brezuspešnih prejšnjih napadih obrambnih divizij, temveč so Sovjeti v tem odseku izpolnili praznine nastale po onih izgubah s pomožnimi četami. Dodelenimi transportom in oskrbovanju. To je tem bolj značilno, ker bi železniško omrežje, s katerim razpolagajo Sovjeti za svojimi četami, lahko omogočilo premostitev čet in dotok rezerv. Glede uničenja 27 tankov v tem odseku, katere omenja današnje vojno poročilo, se pripominja, da to število samo na sebi ni veliko, vendar je zelo simptomatično, če upoštevamo, da je napadalo 30 tankov.

Uspešen napad nemških torpednih čolnov v Kanahu

Berlin, 30. marca. s. Večeraj zjutraj je skupina nemških torpednih čolnov napadla v Rokavskem prelivu angleške brze edinice oborožene s torpedi in tonovi. Ob odlični vidljivosti so se borbe razvemale naglo z vsemi topniškimi sredstvi iz najbližje razdalje. Ki nekaikrat ni bila večja od 30 metrov. Dve sovražni topničarki sta bili zadeti. Ena se je takoj ustavila in na njej je nastal požar. Med bitko je zašel eden izmed torpednih čolnov v nevarnost, ker je bilo uhiteno več članov posadke. Nemška čolna na se je odla zaradi impetnega zadetja ostalih članov posadke obdajati na površini dokler niso prišle druge edinice in rešile orožje in instrumente ter posadko ter nato same vofonitno poškodovano edinico. Z izredno srčnim manevrom nemških torpednih čolnov sta morali sovražni topničarki, ki eta bili zadeti, prenehati z ognjem in opustiti borbo.

Poraz sovražnika ob kubanskem mostišču

Berlin, 30. marca. s. Glede večeršnjih borb v srednjem odseku kubanskega mostišča se doznava iz vojaškega vira naslednje podrobnosti:

Po običajni močni topniški pripravi so sovjetske čete napadle na široki fronti ob podpozi tankov in letalstva. Sovražni oddelki so

napredovali proti nemškim črtam. Povsod so bili odbiti in so imeli hude izgube. Tudi poskusi ofenzivnih prodorov posameznih stotnij in bataljonov, ki so za vsako ceno hoteli doseči kak uspeh so se izjalovili že, preden so bile dosežene glavne borbene črte. Vsi napadi so se razbili ob neumnim obrambi nemških in rumunskih čet. Pešakom in topništvu neke nemške pehotne divizije je uspelo sestreliti s puškami in strojnicami dve sovražni bojni letali, ki sta leteli nizko nad bojno črto.

V neprestanih in zaporednih valovih so skupine nemških strmoglavcev napadale postojanke sovjetskih čet in sovražne tanke. Sovražnik je utrpel v teh spopadih tako hude izgube, da se je moral umakniti na postojanke v ozdju. Nemški bombniki so učinkovito bombardirali neko važno postajo za oskrbovanje. Nastali so požari skladišč za živila in vojne potrebščine. Nemški bombniki so uspešno bombardirali tudi tovorne vlake in rezervne kolone sovjetskih čet.

Pogreb vodje nemškega sporta

Berlin, 30. marca. s. V dvorani mozaikov v novi kancelarski palači so opravili davi pogrebne obrede za pokojnim šefom nemškega sporta Hansom v. Tschammer und Ostenom. Okrog krste so bili razvrščeni prapori organizacij stranke. Strazili so atleti iz mladinskih organizacij in organizacij stranke. Na krsto so položili številne vence med njimi na prvo mesto venci Hitlerja. Na krsti so bili tudi venci Kr. veleposlanika Italije, ministra za ljudsko kulturo in predsednika CONIJa Prsotni so bili razen svojcev umrlega številni odlični člani vlade in stranke ter zastopnik oboroženih sil in zastopstva športnih organizacij iz raznih evropskih držav. Italijo so zastopal Kr. veleposlanik Alfieri. Kr. generalni konzul Bossi, predsednik CONIJa nacionalni svetnik Mangiello, luogotenente general Melchiorri grof Lacosta ter številno zastopstvo berlinskih Črnih

strajc v fašističnih uniformah.

Po izvedbi Beethovenovega pogrebne marša je govoril minister za propagando dr. Göbbels. Omenil je zasluge von Tschammer und Ostena in je zlasti podčrtal njegovo delovanje kot vodja športnih organizacij Nemčije. Njegova neutrudna skrb posvečena športnemu izvežbanju novih nemških generacij, je rodila sadove na vseh športnih tekmah, temveč tudi na bojišču. Göbbels je dalj omenil pokojnikovo delo kot predsednika italijansko-nemškega združenja in se poslovil od pokojnika v Hitlerjevemu imenu kakor tudi v imenu stranke in vsega naroda.

Po obredu je spredov krenil iz nove kancelarske palače ob spremstvu vseh navzočih odličnikov. Preden se je spredov razšel, je skupina Italijanov z Ekse Alfierijem na čelu pozdravila krsto po fašističnem obredu.

Proslava „sicilskih večernic“ v Rimu

Rim, 30. marca. s. Popoldne so v srednjem profesionalnem zavodu za fašistično kulturo poveljavili napovedane »sicilske večernice«. Manifestacija je hotela biti v sedanjem trenutku dostojno povečevanje junaške duha italijanske tradicije in zlasti Sicilije. Proslava je privabila mnogo občinstva, ki je manifestiralo in izkazovalo vzajemnost s prebivalstvom, ki je najbolj prizadeto od barbarskih sovražnih napadov. Proslava je bila tudi izraz vere v zmago našega orožja in v zmago naših idej. Prišli so podtajnik PNF Scorza kot zastopnik tajnika Stranke, podpredsednik senata Salvi kot zastopnik predsednika Suarda, podpredsednik zbornice Gray kot zastopnik predsednika Grandija, podtajnik v ministru za narodno vzgojo Rispoli kot zastopnik ministra podtajnik Rinaldi kot zastopnik vojaških resorov in drugi odličniki iz kulturnih in političnih krogov Rima. Po pozdravu Duceju je akademik Italije Francesco Ercole govoril o tradiciji »večernice«, ki je v zgodovini Italije večer našel za narodni ponos in najvišjo narodno zavest. Govornik je v pričetku omenil, da je pred 70 leti na trgu Bellini v Palermu ob šteti stoletnici »večernice na vzlike Francesca Crispija stiskali narod ogovoril.« Pripravljeno smo na druge »večernice« proti vsakomur, ki bi skušal napasti naša tla. Zivela Italija!

Podtajnik PNF Tarabini v Neaplju

Neapelj, 30. marca. s. Davi je podtajnik Stranke Tarabini v spremstvu nadzornice PNF in zveznega tajnika ter pokrajinske zaupnice ženskih fašijev obiskal prizadete kraje, nato pa še ranjence in poškodovance v dveh bolnicah. Obisk se je nadaljeval popoldne. Hierarh se je pomudil ob posteljah bolnikov in tolažil ter vzpodbujal in izročil vsakemu v imenu stranke Ducejeve darove. Po tajnika Stranke so v obeh bolnicah sprejeli z navdušenimi vzkliki hvalečnosti Duceju.

Manifestacija vere in volje v Milanu

Obisk državnega podtajnika v ministru za korporacije Eksk. Cianettija

Milan, 30. marca. s. Državni podtajnik v ministru za korporacije Eksk. Cianetti, je predsedoval davi v sedežu pokrajinske zveze zborovanju milanskih industrijcev. Prisotni so bili s prefektom in zveznim tajnikom predsednik fašistične konfederacije industrijskih delavcev in podpredsednik ter direktor fašistične konfederacije industrijcev. Po pozdravu Duceju je Eksk. Cianetti govoril o posebnih nalogah industrije v vojni ter dal nekaj smernic za ojačanje proizvodnje naroda pod orožjem. Po njegovih izjavah so navzoči moglo vzklikali Duceju.

Počastitev prapora savojškega konjeniškega polka

Milan, 30. marca. s. Na povratku z operacijskega področja je prišel v Milan prapor savojškega konjeniškega polka. Na kolodvoru so se zbrali generali Vojske in Milice in poveljniki čet posadke. Navzoči sta bila tudi podprefekt in župan in pozdravila slavno zastavo v imenu mesta. Časti so zastavi izkazali konjenički. Vis. grof Turinski je pred odklikovanjem zastavo nagovoril poveljnika polka s pomenimi besedami in podaril, da je polk obnovil stoletne kreposti zbora. Počastil je tudi vse, ki so junaško padli. Mogočna ovacija je sledila pozdravu Kralja in Duceja, ki ga je izrekel princ. Ob zvokih godbe so ob čestnem spremstvu zastavo odnesli v vojašnico. Prebivalstvo jo je med potjo spoštljivo pozdravljalo.

Kardinal Schuster o civilizacijski moči Italije

Milan, 30. marca. s. Nadškof kardinal Schuster je svoje vernike opozoril, naj se čuvajo brezboštva in omenil, da Italija tudi politično ne potrebuje izposojevanja vere in socialne ureditve od drugih narodov in drugih civilizacij. Naša očetovska koliznost je, da našim sinovom jasno povemo, da ima Italija sama toliko bogatih tradicij in toliko življenja, da je lahko učiteljica omike drugim narodom.

Kardinal Pellegrinetti umrl

Rim, 30. marca. s. Snoci ob 22.10 e umrl v Rimu kardinal Pellegrinetti. Kardinal Pellegrinetti je bil član tudi v Ljubljani, ker se je udeležil raznih velikih ljubljanskih kongresov.

Hudi japonski udarci ameriški mornarici

Japonski bombniki so potopili 9 sovražnih vojnih in tri prevozne ladje, nadaljnje pa poškodovali

Tokio, 29. marca. s. Japonski glavni stan objavlja, da je mornariško letalstvo 28. t. m. v spopadu nad Zlatim zalivom Nove Gvineje sestrelilo 19 sovražnih lovskih letal. Japonska mornariška letala so nadalje potopila eno 8000-tonsko sovražno transportno ladjo, eno 5000-tonsko, en rušilec in eno izvidniško ladjo. Med temi napadi so se tri japonska letala prostovoljno vrgla na sovražne objekte.

stan objavila, da je mornariško letalstvo 28. t. m. v spopadu nad Zlatim zalivom Nove Gvineje sestrelilo 19 sovražnih lovskih letal. Japonska mornariška letala so nadalje potopila eno 8000-tonsko sovražno transportno ladjo, eno 5000-tonsko, en rušilec in eno izvidniško ladjo. Med temi napadi so se tri japonska letala prostovoljno vrgla na sovražne objekte.

29. t. m. so japonske pomorske edinice opazile sovražno skupino pred Aleutskim otokom Atsuta, v kateri sta bili dve križarki in več rušilcev. Japonci so zasledovali in ji zadali hude izgube. Poškodovani sta bili obe križarki in en rušilec, ostale edinice pa so bile pogane v beg proti vzhodu. Škoda, ki so je utrpeli Japonci, je zelo majhna.

Japonsko pomorsko letalstvo, ki je 19. in 26. t. m. trikrat napadlo otok Canten, je povzročilo zelo hudo škodo na sovražnikovih vojaških napravah. Poškodovane so bile vojašnice, letališča in naprave v oporišču. Vsa japonska letala so se nepoškodovano vrnila. Končno so štiri japonske edinice potopile 15. in 17. t. m. 4 sovražne podmornice.

Tokio, 30. marca. s. Japonski glavni stan objavlja, da se nadaljujejo čbščne operacije ob Aleutskem otočju. Japonski

Angleško-sovjetska nasprotstva zaradi Srbije

Lizbona, 30. marca. s. V Lizbonu je prišla ena zadnjih števil angleškega komunističnega lista »Daily Workers«, katerega je Churchill najprej prepovedal, potem pa zopet dovolil na neprestane intervencije Stalina, številka je vzbudila velik vtis v vseh portugalskih in mednarodnih krogih. V njej je članek veleposlanika Majskega, ki imenuje izdajalca in žali bivšega kralja Petra in generala Drago Mihajlovića ker se zoperstavljata sovjetizaciji Srbije, kakor si jo zamišljata partizanske tolpe, katere vodi iz Moskve. Veliko presenečenje je v Lizboni povzročilo res čudno dejstvo, da angleški list, ki izhaja v Angliji psuje kraljeve goste vladajoče angleške hiše. Manj čuden je primer generala Mihajlovića, ki ga imajo Angličani za srbskega narodnega junaka, dočim je za njihovega ruskega zaveznika nizkoten izdajalec Srbije, ki zastuži da se ga ustrelj.

Visoki komisar je predsedoval seji občinskega poslevoedečega odbora

Ljubljana, 30. marca

Včeraj ob 10. dopoldne je Visoki komisar sprejel v vladni palači podprefekta dr. Tranchida, predsednika občinskega poslevoedečega odbora, ki mu je predstavil članke odbora, in sicer: univ. prof. dr. Milana Vidmarja, inž. Srečka Lobeta, dr. Samca in nž. Kralja, nadalje gg. Franca Jančigaja, glavnega tajnika občine; inž. Bartla, glavnega ravnatelja združenih podjetij in ravnatelja mestne plinarice; inž. Sonca, ravnatelja elektrarne; inž. Kavčiča,

ravnatelja vodovoda, inž. Zenska, ravnatelja mestne cestne železnice
Dr. Tranchida je na kratko pozdrvil Visokega komisarja in zagotavljal voljo do dela ki preveva vse članke odbora.
Eksc. Grazioli je vrnil pozdrave in nato orisal naloge, poverjene navzočim na zelo važnem področju, ter je izrazil svoje prepričanje, da bodo te naloge popolnoma izpolnjene.
Visoki komisar je nato proučil razna vprašanja mestnih podjetij, o katerih so poročali navzoči.

O komunistični taktiki

Pogoj, da ne postanemo žrtve podtalne komunistične propagande in raznih komunističnih akcij, ki so vedno spretno prilagodene razpoloženju množic, je poznavanje komunističnih smotrov. Kazen tega moramo poznati tudi način, kako jih skušajo doseči in kako so zgradili svojo ilegalno organizacijo. Priznati je treba, da so komunisti v desetletjih svojega podtalnega rovarjenja križem po svetu izredno pretno razvili svojo taktiko in svoje metode. Uspešno upre se jim lahko samo zavedna in dobro organizirana protiakcija.

skozil ves čas prodrevolucionarne dobe. Ko pa je splošni politični položaj tak, da se da označiti za »revolucionarnega«, tedaj preide komunistična stranka k neposredni in nasilni akciji, naperjeni proti celotnemu obstoječemu družabnemu redu. Navodila kominterne določajo za ta primer:

»Če revolucionarno razpoloženje raste, če so množice v revolucionarnem vrvenju in srednji družabni sloji razpoloženi, da se — čeprav še odklepevajo — priključijo proletariatu, če so množice pripravljene za borbo in žrtve, tedaj je naloga proletarske stranke, da jih vodi naravnost v napad na buržujsko državo. To doseže s populariziranjem začasnih ciljev, ki jih bolj in bolj poudarja, uvedba svetovetov, delavski nadzor nad proizvodnjo, kmečki odbori za razlastitev veleposestev, razorožitev buržuazije, oborožitev proletariata itd. in z organiziranjem množične akcije, ki mora imeti prednost pred vsemi drugimi oblikami strankine agitacije... Ta množična akcija zavzema obliko stavk, oboroženih demonstracij in nazadnje obliko splošne stavke, združene za oboroženo vstajo proti buržujski vladi. Ta zadnja in najvišja oblika borbe se vodi po pravih vojni umetnosti zahteva strateški načrt za napadalne operacije, s strani proletariata pa s organiziranjem in junastvo.«

Ta navodila iz programa komunistične internacionale so bila napisana seveda predvsem za mirno dobo. Ni pa treba globoko bistroumnosti za spoznanje, da so se komunisti po njih ravnali tudi pri nas. Razmere pri nas, ko je po mnenju komunistov in po nalogu njihove centrale v tujini, prišel trenutek za »revolucionarno akcijo«, niso bile godne za »revolucionarno akcijo«, daji so kazale nekaj trdot, ne bi potisnile slovenskih množic v njihov objem. Začeli so pritegovati k sebi mlade nerazsodne ljudi in ko so jim onemogočili povratek, so jih korak za korakom začeli izrabljati zase. Pognali so jih v boj proti lastnim ljudem. Ta rafinirani zločinski načrt se jim je delno posrečil, ker se ogromna večina mladine, ki jim je sledila, ni zavedala, da pače v spretno nastavljenemu poštati, ki se je potuhnila za trenutek ozadje. Ko pa je potem prišlo spoznanje, mnogi niso jmelj več poguma, da bi se rešili komunistične vezi, ker so jim znali komunisti vcepiti strah, dia so jim vsa vrata nazaj zaprta. Nekateri so se kljub temu osvobodili in rešili, drugi pa so se vdač v usodo in začeli hočeš nočeš tuliti z volkov.

Da se tači udarci slovenskemu ljudstvu ne bodo več ponovili, je nujno, da se vsak zaveda, da ne sme komunistu, naj pride na dan s kakršno kol' barvo, nikoli verovati. Njegov cilj je in bo rušenje in uničevanje, da bi lahko na pogorišču okoli svoj ideal: diktaturo svoje najžejše klike

Da se tači udarci slovenskemu ljudstvu ne bodo več ponovili, je nujno, da se vsak zaveda, da ne sme komunistu, naj pride na dan s kakršno kol' barvo, nikoli verovati. Njegov cilj je in bo rušenje in uničevanje, da bi lahko na pogorišču okoli svoj ideal: diktaturo svoje najžejše klike

Da se tači udarci slovenskemu ljudstvu ne bodo več ponovili, je nujno, da se vsak zaveda, da ne sme komunistu, naj pride na dan s kakršno kol' barvo, nikoli verovati. Njegov cilj je in bo rušenje in uničevanje, da bi lahko na pogorišču okoli svoj ideal: diktaturo svoje najžejše klike

Da stremijo komunisti za nasilnim uničenjem vsega kar predstavlja današnja kultura, je izven dvoma. Komunisti govore o »buržujski kulturi«, mislijo pa pod tem vsak družabni ustroj družbe, ki ni pod njihovo diktaturo. Ker tega svojega smotra z odkritim nastopanjem ne bi mogli nikoli doseči, so morali svojo taktiko primerno prilagoditi. Začeli so današnji ustroj družbe izpodjedati skrivaj in skušali so preprečiti vsa družabna žarišča s svojimi cilji. Na ta način od njihovih celic razrhljana družba naj bi se nekoč zrušila kakor drevo, razjedeno od črvov. Komunisti so imenovali to taktiko »vrtanja od znotraj«.

Ko so lani padale žrtve komunističnega terorja po Dolenskem v vedno večjem številu in so se ljudem začele odpirati oči, so se mnogi presenečeni spraševali, kaj se prav za prav dogaja. Komunisti so jim cinično odgovarjali: »To je državljanska vojna.« Tedaj so že odprigli krinko »osvobodjevanja« in so odkrito priznavali pravo lice svojega početja. Priznali so, da so krivci dogodki na Dolenskem že tako imenovana »revolucionarna faza« njihovega gibanja.

Zato bo zanimivo in važno, da si natančneje ogledamo predpise za metode, ki se jih komunistična stranka poslužuje v svojem boju. Omejili se ne bomo samo na revolucionarno obdobje, temveč bomo posegli tudi v pred-revolutionarno ali pripravljajalno dobo. Tako bo mogoč vsak sam primerjati teorijo in dejstva, kakor so prišla do izraza pri nas.

Številne so komunistične publikacije, ki dajeje navodila glede revolucionarnih metod. Dve poti sta, ki vodita po teh navodilih k cilju. Ako žive množice v razmeroma ustaljenih razmerah, tako da ni »revolucionarnega navdušenja, za ta primer predpisuje program komunistične intencionalne:

»Če revolucionarnega navdušenja ni, morajo komunistične stranke porabiti vsakdanje potrebe delavstva kot osnovo za delne cilje in zahteve, ki jih pa morajo povezati s temeljnimi cilji komunistične internacionale. Vendar naj pazijo, da ne bi postavljale takih začasnih ciljev, ki bi bili primerni samo za neki posebni revolucio. narni položaj. ... Splošno so pa delni cilji in zahteve »conditio sine qua non« za pomozno taktiko: začasnii cilji so neločljiva od revolucionarnega položaja. ... Taktika enotne fronte, najučinkovitejša metoda za borbo proti kapitalu in za mobilizacijo mas v razredno zavednem duhu, je eden izmed elementov v taktiki komunističnih strank

Spomladanska dela na vrtu

Zapiski s predavanja nadzornika Josipa Štrekčja v okviru vrtnarskega odseka podružnice SVD Ljubljana I

Ljubljana, 31. marca

V ponedeljek zvečer je imel vrtnarski odsek podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva Ljubljana I po daljšem odmoru zopet članski sestanek. Napovedano je bilo aktualno predavanje našega vrtnarskega in sadjarskega strokovnjaka nadzornika Josipa Štrekčja o spomladanskih delih na vrtu. Tako predmet kakor predavatelj sta kljub skromni reklamni privabila številne poslušalce. Zborovalna dvorana Kmetijske družbe, kjer je bilo predavanje, je bila polna, kar je znak, da so podobna predavanja mestnemu prebivalstvu zelo potrebna. V svojem enournem predavanju je predavatelj obdelal na kratko vsa važnejša spomladanska dela v sadnem, zelenjadnem in cvetličnem vrtu. Zanimiva izvajanja so navzoči poslušali z največjo pazljivostjo.

mladi ponovno kopati, če smo kopali že jeseni. Jeseni prekopane gredice pomladi samo poravnamo. Pri presajanju pazimo, da sadimo samo utrjene in dobro prezračene sadike. Samo take bodo čvrsto uspevale. Priporočljivo je vse v topli gredi vzgojene sadike, predno jih posadimo na stalno mesto, prepikirati. Tudi solata k ismo jo prepikirati, bo bolje uspevala in napravila lepše glave. Prepikirane sadike utrjujemo, predno jih sadimo na prosto, z zrachenjem. Toplo oziroma mrzlo gredo odpiramo vedno delj časa. Tik pred saditvijo na prosto naj bo topla greda nekaj časa odprta dan in noč. Od rastlin, ki jih sadimo v toplo ali mrzlo gredo, ni treba pikirati edinole pese.

Zelo se greši če se pri presajanju odrežejo listi. Listje je za rastlino važen dobavitelj hrane. Z njegovo pomočjo dobi rastlina iz zraka več hrane kakor jo črpa s koreninami iz zemlje. Tudi trganje in škupanje korenin je napačno. Teh ne smemo trgati niti pri pikiranih rastlinah. Korenine moramo prenesti pri presajanju nepoškodovane v novo zemljo. Zato moramo tudi zemljo, iz katere bomo nabrali sadik, temeljito zaliti. Rastlino vtaknemo v luknjo globlje, kakor je rasla dotlej. Nato jo pa dvignemo do prejšnje rastle višine. Izredno važno je, da sadika ne pride globlje v zemljo kakor je rasla prej globoko. Boljše je en cm višje kakor en mm nižje. Če sadimo globlje, napravi na primer zelena slab koren, solata slabe korenine in podobno. Sadimo vedno s primerim lesenim klinom, da korenine ne ranimo. Ko smo s klinom pritiskali zemljo ob posajeno rastlino, luknjo zasujemo. Sadike moramo zalivati s cevjo. Najmanj je treba piliti vsaki rastlinici po en liter vode. Splošno zalivamo raje bolj poredko pa tedaj temeljito, kakor vsak dan pa samo po vrhu. Zalivamo vsaj vsaki teden enkrat tako, da pride po 10 litrov vode na kv. m. Dobro je tudi, da omenjeno količino vode dovelimo zemlji v dveh obrokih. Najprej po 5 litrov, nato pa še 5. Tako bo zemlja počasi vsrkala vso vodo in je ne bo šlo nič v izgubo. Prav tako ni dobro zalivati z mrzlo vodo. Na kmetih poznajo škodo, ki jo povzroči mrzel dež. Pravijo, da rastline ostrupenijo. Za vrt je najboljšje, če vodo nalijemo najprej v kakšno kad, kjer se nekoliko ogreje.

Sedaj sejemo že vso povrtno razen fižola. Za fižol je še prezgodaj, ker bi v zemlji strohnel. Zelo priporočljivo je, če sejemo

vse v vrste. Fižol sadimo v grmčice. Najprej postavimo kol in nato okoli njega posajimo največ 5 do 6 fižolov. Posajeni fižol moramo dobro pritiskati z zemljo, ker, če ni fižolovo zmo obdano okoli in okoli z zemljo, rado zgine. Vrstna setev povrtnine je priporočljivejša zaradi lažjega čiščenja plevela. Solato sejemo tako, da je vrsta od vrste oddaljena 30 cm, berivko 10 do 15 cm, grah 40 do 45 cm, nizki fižol 30 do 35 cm itd.

Ko se napravi na zemlji skorja, jo moramo rahljati. To opravimo najučinkovitejše z rahljačo. Pri ozkih vrsticah uporabljamo dvorogato, za širše pa večrogato rahljačo. S potegovanjem rahljače razrušimo skorjo, obenem pa uničimo tudi plevel. Ko so rastline še majhne, je med vrstami prazen prostor, ki ga bomo izkoristili tako, da posadimo vmes povrtnino, ki naglo zraste in dozori. Tako na primer solato, kolerabo, mesečno redkivico, špinac in drugo.

Kdor nima za gnojenje hlevskega gnoja, naj si pomaga z umetnim. Ljubljanski vrtovi razpolagajo zaradi stalnega gnojenja s hlevskim gnojem z obilnim humusom, ki je zavetišče prekroistnih bakterij, in zato umetna gnojila dobro delujejo. Umetna gnojila naj vsebujejo dušik, fosfor in kalij. Priporočljivo je tudi zemljo apniti, ker apno pospešuje rast, greje zemljo in jo sploh fizikalno zboljša. Apnimo vsako tretje leto. Zadoštuje četrt kg na kv. m ali 1 kg na 4 kv. m. Trostiri moramo apniti prah in ne apno v kosih. Učinek apnenja se pokaže šele čez eno leto. Najprimernejši čas za apnenje je jesen. Apnimo, ko je zemlja še suha. Prah nato z grabljami ali vilami plitvo pokopljemo. Peziti je treba, da ne apnimo istočasno, ko smo gnojili z umetnim gnojilom, ki vsebuje dušik. Apniti moramo v tem primeru vsaj en mesec prej ali kasneje.

Cveticke, ki jih gojimo v loncih v sobah, postavljamo sedaj pošast ven. Sprememba ne sme biti prenegla, sicer se »ustrajšijo«, ker so se na toplem ravadile. Sedaj je čas za podtaknjence (pelargonije, fuksije, hortenzije, nageljne itd.). Podtaknjence ne smemo saditi globoko. Največ 2 do 3 cm. Zanje je najprimernejša zemlja mešanica mulve in humusa. Mulve dodamo četrtino, humusa pa tri četrtine.

Enoletne cvetlice sejemo v zabočke. Dokler ne kalijo, jih imamo na peči. Čim pa kalijo, jih takoj prestavimo na okna, da se ne pretegnejo, ker tako postane steblo črno in rastlinice popadajo. Na oknu dober rumeni kalilnični zeleno barvo, rastlina se vzposobi za prejemanje hrane iz zraka in lahko raste. Pikiramo jih, čim zraste eno. Na stalno mesto sejemo resedo, mak, ... Vse druge pa pikiramo in jih nato posadimo na stalna mesta. Tudi enoletne cvetlice razmnožujemo s podtaknjenci. Cveticke ne smemo zalivati z mrzlo vodo. Tudi ne sme voda stati v podstavkih, ker se zemlja rada skisa in rastlina umrje.

Spodnja Štajerska

Novi grobovi. V Mariboru so umrli častnikova hči Marija Vabič, sin pekovskega pomočnika Vili Brumec, občinski uslužbenec Gregor Risanar, star 60 let, pomožni delavec državnih železnic Rudolf Vernik, star 45 let, mizar Henrik Robnik, star 76 let, zasebnica Terezija Pikel, stara 78 let, trgovca Janez Roj, star 75 let, zasebnica Elizabeta Uhl, roj. Rothmann, stara 75 let, in vdova po kapitanu Louise von Radics roj. Nasro, stara 71 let. V Maarenbergu je pa umrla posetnica Katarina Nemeč roj. Krupa.

Spodnještajerske žene na delu. Tudi na Spod. Štajerskem so mnoge žene in dekleta nadomestile moške, ki so šli na bojišče. Lani so samo v okrožju Maribor-okolica delale za narodno skupnost 181.033 ur.

Drugo predavanje dr. Tolliha v Mariboru. Drevi bo v Mariboru drugo predavanje viš. zdravstvenega svetnika dr. T. Tolliha o zdravem in bolnem cloveku. Predavatelj bo obravnaval jetiko, spolne in druge nalezljive bolezni ter umrljivost dojenčkov.

Obsojen zaradi težke telesne poškodbe. Pred kazenskim sodiščem v Grazu se je moral eno dan zagovarjati 28-letni Karel Zorko iz Ivanjkevec. Obtožen je bil težke telesne poškodbe. Na Stefanovo se je mudil pri svoji bivši izvoljenki, potem je pa odšel v gostilno, kjer se je napil. Domov grede je srečal svojega tekmeča in ga z nožem oklal, tako da je malo manjkalo, da ni umrl. Zorko se je zagovarjal s silobranom, kar mu pa ni nič pomagalo. Obsojen je bil na 3 leta težke ječe.

Dan glasbe v Ptuj. Danes so imeli v Ptujtu dan glasbe. Prirejanih je bilo več glasbenih prireditev in predavanj. Popoldne ob 17. bo predaval ravnatelj štajerskega glasbenega šolstva prof. Oberborbeck o glasbenih nalogah na Štajerskem, zvečer bo pa slavnostni koncert v veliki dvorani Nemškega doma.

Nesreče. 60-letni pomožni delavec Stefan Stumpf iz Pobrežja je skočil tako nerodno z voza, naloženega s senom, da je zadobil težke notranje poškodbe. V nekem mariborskem podjetju uslužbeni 28-letni delavec Anton Hermelič iz Zgor. Radvanja je vtaknil med delom desnico v stroj, ki mu jo je zmečkal. Na vozniki skozil Maribor je padel krojaški pomočnik Ivan Segnal iz okolice Raguse s pločatke vagona in si zlomil desno nogo. 50-letna žena pomožnega delavca Terezija Selzer iz Bezene pri Rušah je padla tako nesrečno, da si je zlomila več reber. Obstreljen je bil po nesreči v neki mariborski tovarni zaposleni 47-letni Vincenc Kranjic iz Gotovelj. Vse ponesrečence so prepeljali v bolnišnico.

Z Gorenškega

Umestnostna in obrtniška razstava v Kamniku. V soboto je bila v Kamniku otvorenja umestnostna in obrtniška razstava, ki je nameščena v novi soli. Vodja krajevne skupine Strasser in kamniški župan tovarnar Knaflič sta prav posebno pozdravila častne goste. Vabilu so se bili odzvali skoraj vsi voditelji krajevnih skupin ter župani kamniškega okrožja ter drugih občin. Razstava kaže ustvarjalno moč prebivalstva kamniškega okrožja.

Poroka. Na Jesenicah se je poročil sobojevnik Ločnikar. Imetnik zlate kolajne za hrabrost in drugih vojaških odlikovanj z Marijo Sušnik.

Oberetna predstava v Kranju. V režiji Hansa Hinpana je bila v četrtek v Kranju vpriporjena opereta »Črni huzarji«.

Nov grob. V Smedniku je umrla Josipina Konjar.

Ducejeva nagrada za rojstvo dvoječkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakonema Hrovat Antonu in Mariji, Češnjice št. 4, občina Zagradec, o priliki rojstva dvoječkov nagrado v znesku 500 lir.

Delovni čas v javnih uradih

Od 1. aprila 1943-XXI so uradne ure v javnih uradih Visokega komisarjata in drugih uradih v pokrajini določene v naslednjem času: Od 8.30 do 12.30 ter od 15.30 do 18.30 vsak delovnik, razen v soboto, ko so uradne ure od 8.30 do 13. Ob sobotah popoldne in ob nedeljah se ne uraduje.

Izveti iz te ureditve so samo primeri posebne službe, ki zahtevajo stalno delo in drugače uradne ure, ter veljajo za te urade posebne določbe.

Kar se tiče praznovanja praznikov, ob katerih javni uradi ne delajo, ostane vse neizpremenjeno.

Delovanje GILLA

Izpit za vicekaposkvadre. V telovadnici Zveznega poveljništva na Cesti Viktorja Emanuela III. in na sedežu skupine avangardističnih bataljonov v Vegovi ulici so bili izpiti za vicekaposkvadre, balille in avangardiste. Na obeh mestih je izpitom prisostvoval Zvezni podpoveljnik GILL-a.

Oba tečaja sta trajala tri mesece in sta dala kandidatom točno usmerjenost, ki jih usposablja, da sijajno vrše odgovorno funkcijo poveljstva.

Podpoveljnik je odobril odlično in modro delo prednjakov za vso dobo tečaja ter je takisto pohvalil mnogostevine gence, ki so dosegli stopnjo vicekaposkvadrov. Izpiti so se začeli in končali s pozdravom Kralju in Duceju.

Sportni pregled

V nedeljo: Hermes — Mars

Sportna sekcija Hermesa razpisuje za 3. in 4. aprila zaključni turnir v namiznem tenisu z naslednjimi disciplinami: Moštva: prijavijo se lahko klubi kakor tudi neklubska moštva. Prijavnina znaša 15 lir. Nagradi sta dve. Igra se po sistemu igre za Davisov pokal.

Poedinci, kategorija A: sodelovati so upravičeni vsi verificirani in neverificirani igralci. Nagrade so štiri. Prijavnina znaša 5 lir.

Poedinci, kategorija B: sodelovati so upravičeni vsi na turnirjih doslej neprisiljeni verificirani in neverificirani igralci. Prijavnina znaša 5 lir. (Kdor se prijavi za kategorijo A in B, plača samo 8 lir.) Nagrade so štiri.

Poedince: sodelovati so upravičene vse verificirane in neverificirane igralke. Prijavnina znaša 5 lir. Nagradi sta dve.

Juniorji, kategorija A: sodelovati so upravičeni vsi verificirani in neverificirani juniorji. Prijavnina znaša 5 lir. Nagrade so štiri.

Juniorji, kategorija B: sodelovati smejo vsi juniorji, ki se v zadnjih štirih turnirjih niso plasirali v finale. (Prijavnina za sodelovanje v obeh juniorskih turnirjih znaša 7 lir.) Nagradi sta dve.

Moške dvojice: prijavnina znaša 8 lir za vsako dvojico. Nagradi sta dve.

Mešane dvojice: prijavnina znaša 8 lir za vsako dvojico. Nagradi sta dve.

Vsak igralec mora igrati najmanj v dveh različnih kategorijah. Igra se le z »Olympia« žogicami. Vse igre se igrajo na »best of three«. Prijavnice sprejema vodstvo turnirja z 31. marcem. Vsak igralec, ki se prijavi, lahko poseča in trenira v Hermesovi dvorani do začetka turnirja, čim plača prijavnino.

Francosko smučarsko prvenstvo

Letošnje 31. francosko smučarsko prvenstvo je bilo v Briançonu. Tekmovali so juniorji in seniorji v klasičnih in alpskih disciplinah ter v skokih. Med zmagovalci so nekatera znana imena.

V teku na 18 km je med seniorji zmagal Gindre (Jura), ki je prišel na cilj v 1:02:45. Drugi je bil Cretin. Juniorji so tekmovali na progi 9 km. Zmagal je Magnat iz Dauphineje v 37:10.

V skokih je bil prvi J. Couttet (M. Blanc), ki je preskočil dvakrat po 50 m. Drugi se je plasiral Cottage (Dauphine) s skokoma 45,50 in 48 m.

V moškem slalomu je zmagal Allard (M. Blanc) v 2:35.2. Drugi je bil Blanc, tretji pa J. Couttet. V alpski kombinaciji je bil prvi Blanc (Savoja), drugi: Bozon. V klasični kombinaciji je zmagal Vignolles iz Pirenejev. V kombinaciji 4 disciplin je bil prvi J. Couttet.

Iz Hrvatske

Nova trgovinska pogodba z Bolgarijo. Predlanskim 25. septembra sklenjena trgovinska pogodba med Bolgarijo in Hrvatsko je bila zdaj ratificirana. Začasnno v veljavo je stopila že predlanskim 1. oktobra. Pogodba obsega v uvodu načelo največje ugodnosti in medsebojne pravne pomoči.

Veljika kmetijska razstava v Varazdinu. Velika župa Zagorje je priredila v Varazdinu veliko kmetijsko razstavo, ki je bila svečano otvorena v nedeljo, in bo zaključena v nedeljo 4. aprila. Namen razstave je pospeševati kmetijsko proizvodnjo, ter sodelovanje med hrvatskim in nemškim narodom.

Sestanek Društva hrvatskih avtorjev. Preršnji teden so se sestali v Zagrebu člani Društva hrvatskih avtorjev. Likvidator Državnega zavoda za zaščito avtorskih pravic Janković je poročal na sestanku o likvidaciji zavoda, računovodski strokovnjak Juraj Klemenčič pa o premoženjskem stanju zavoda, ki ga prevzema Hrvatsko avtorsko društvo, čigar predsednik je prof. Joža Klakovič. Glavni namen sestanka je bil pa izvolitev nove uprave.

Za novega predsednika je bil izvoljen prof. Milan Begović, za tajnika pa dr. Albini.

Predavanje o Draždanih. Lektor Nemške akademije dr. Heinrich Schaudin je predaval danes teden pod okriljem Ljudske univerze v Zagrebu o Draždanih kot prestolici baroka. Draždane štejejo zdaj nad 700.000 prebivalcev in so po velikosti sedmo nemško mesto. Mesto je bilo ustanovljeno že leta 1206 in ima slavno preteklost zlasti v pogledu glasbene umetnosti.

Finska pevka v Zagrebu. Zagrebško občinstvo bo imelo jutri priliko pozdraviti prvi mlado finko pevko Aulikki Rautavaara. Spored njenega koncerta obsega dela sodobnih finskih skladateljev. Koncert bo v dvorani Hrvatskega glasbenega zavoda.

Smrtna nesreča. V Zagrebu se je oni dan smrtno ponesrečil zasebnik Stjepan Bingula. Prišel je pod tramvaj in bil je na mestu mrtve.

Iz pokrajine Trieste

Nov spored v Filodrammatico. Te dni uprizarjajo na odru triestinskega Filodrammatico novo veseligr Marcele Marceli »Ne maram škandalov«. Na sporedu so tudi pesne in pevške točke. Sodeluje triestinski operni balet.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Sreča, 31. marca; Benjamin, Gvi-do.

DANASNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ljubosumnost in Leon Da-masčan.
Kino Sloga: Moč za mesec aprill.
Kino Unifon: Kdo je mrtvec?
Retrospektivna razstava akad. slikarja prof. Saše Šantla v Jakopičevem paviljonu.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Rosljeva cesta 1; Bahovec, Kongresni trg 12; Nada Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Zlogovnice

Naročni ki štataelji »Slovenskega Narodca« so z veseljem sprejeli vest, da bomo vsak drug dan priobčevali križanke. Križanka je prijetno pa tudi koristno razvedrilo. Zato ni čuda, da jma vedno več prijateljev. Mnogim je postala že nekakšna potreba, ki bi jo težko pogrešali. V želji, da še bolj ustrežemo prijateljem našega lista, bomo odslej priobčevali poleg križank še zlogovnice in sicer tako, da bo en dan priobčena križanka, drugi dan pa zlogovnica. Prva zlogovnica je priobčena že v današnji številki.

Inseriraj v »Slov. Narodu«

Z jokajočim srcem sporočamo, da je ugasnilo življenje naše najboljše, zlate mamic, stare mame, sestre, tašče, svakinje, tete in sestrične, gospe

ŠERJAK NEŽIKE

roj. LINDTNER

V težki, dolgotrajni boleznii je z vzgledno potrpežljivostjo in vdanostjo izpila kupo trpljenja in se tako dobro pripravljena za večnost vrnila k svojemu Stvarniku.

Materi zemlji izročimo njeno izmučeno telo, kjer bo pričakovalo vstajenja, v četrtek, dne 1. aprila 1943 ob 1/4. uri popoldne z Zal — kapelice Sv. Nikolaja — k Sv. Križu.

Truplo nepozabne mame leži do 2. ure popoldne v njenem domu, Florjanska ulica št. 11.

Vsi, ki ste poznali njeno blago srce, molite zanjo.

Ljubljana, Šmarje, Beograd, Osijek, Linz, dne 31. marca 1943.

Zalujoče rodbine:
SERJAK, ZUPAN, BRECKO, LUKMAN, CERAR, LINDTNER, BRISČEK, LESKE

Pogovori s čitatelji

Zdrav duh v zdravem telesu

»Ne tajim, da je zdravo telo posoda zdravega duha. Nekoč sem čitala, da so bili mnogi slavni možje korenjaki. To me vendar ni povsem prepričalo, saj je znano, da so bili mnogi duševni veličani tudi veliki — bolniki; celo božastviki so bili med njimi (pri nas imenujejo božast: »velika bolezen«). Mislim torej, da telesna bolezen ne pomeni nujno tudi slabomnosti. Kaj bi bilo, če bi bili vsi bolehniki in telesno slabo razviti ljudje bebci! Vsi vemo tudi, da so dandanes mnogi intelektualci vse prej kakor korenjaki. Skoraj nerazdružljivo se mi zdi tip umetnika in sploh duševnega delavca s tipom sportnika. Opazila sem pa še nekaj; sportniki namreč pogosto tudi ne usrežajo telesno svojemu vzoru, kakršnega si zamišljajo. Redki so med njimi, ki bi bili podoba grškega boga lepote ter telesne popolnosti.

Tako torej prihajam do zaključka, da zdrav duh ne prebiva vedno v čvrstem korenjaškem telesu in da sam sport ni vedno neobhodni potrebni pogoj za zdravo in dobro razvito telo. Posamezne vrste sporta, če jih sportniki preveč goje, morda celo škodujejo telesni skladnosti; tako se n. pr. pri kolezarjih razvijajo nesorazmerno noge. Najbolj idealen sport za skladen razvoj vsega telesa je pa menda smučanje. Poznam nekaj ognjevitihih pristavec vsega, kar se pri nas imenuje sport (kako pogosto je to beseda zlorabljena), eden med njimi je celo prava telesna pokveka, a najbrž se prav zaradi tega peča tem bolj s sportom kot »idejni« sportnik. Z izredno vnuerno prebra vse sportne liste in revije, domače in tuje. Zdi se, da mu je sport vsa vsebina življenja. Kaj bi dejal te vrste sportnik, če bi ga kdo zbadel, češ, samo v zdravem, dobro razvitem telesu je zdrav duh? Če bi pa trdila, da sport ni nujno potreben mladini, vsem prav dobro, da bi me vsi obsodili — »idejni« in »praktični« sportniki. Kljub vsemu hočem sprožiti vprašanje: Ali se mora res sleherni deček posvečati sportu? Ali ne more sporta nadomestiti kaj drugega, kar ni podvrženo uradnemu sportnemu kultu? Vem, kakor rečeno, da me bodo obsodili kot starokopitno in slabomno žensko, ki ne razume mladine in njenih potreb in ki je preumna, da bi lahko razumela sportnega duha in sportno idejo. Mati zdravega dečka sem, dečka, ki ima enake nagibe kakor njegovi meščanski vrstniki. Seveda ga tudi privlači sport. Priznam, da ima sport nekatere dobre strani, a to me ne more preslepiti, da bi prezrla, kako nekateri za »sportno idejo« skrivajo zlorabo sporta in kako se sport izraja v to, kar je v pravem pomenu nesportno. Kolkoli je nesportnega je v divjem sportu in v sportu, ki mu je najvišji smoter rekorderstvo! Kolkoli malih in velikih sprovov, spletk, rovarjenja in mržnje je med posameznimi sportnimi krožki in sportniki!

In ali je v tem kaj viteškega, ko si mladi tekmovalci skočijo v lase, se surovo obdelavajo in prekivajo v divjem srdu ter mržnji samo zaradi tega, ker je žoga padla tam in ne nekje drugje? Zdi se mi, da ta »sport« budi in razvema v njih predvsem slabe lastnosti, samoljubnost, nestrpnost, krutost in nadutost, morda še celo bolj kakor krepi telo. Manjše zlo bi bilo, če bi ostal moj sin telesno slabotni, kakor da bi se razvil v samoljubnega puhoglavca, škodljivo surovino, ki neprestano sika okrog sebe in zastruplja življenje vsem v svoji okolici. Razen tega sem nasprotnica takšnega sporta, ker odvrača mladino od dela. Deček se preda s takšno strastjo bezljudju na ginišču, da mrzi delo kot največje zlo.

Mislím pa, da bi ga delo lahko pogosto prav tako krepilo telesno, a razen tega še duševno kakor sport. V življenju je tudi najpomembnejše in neobhodno potrebno delo. Brez dela tudi vse druge vrednote niso več — vrednote. Če deček ne vzljudi dela, ga ne bo ljubil tudi pozneje kot mož; vse življenje bo sovražil delo in bo zaradi tega silno nesrečen, kajti v življenju je pač mnogo več delavnikov kakor sportnih dni. Ali bi torej ne kazalo, da bi mladino raje vzgajali v ljubezni do dela kakor da jo izpodbujamo k sportnemu udejstvovanju? —

Nikdar ne morem povsem zatajiti, da sem doma na deželi ter se ne otresti posevem kmečke miselnosti. Tudi na sport gledam z očmi kmeta. Kmečki ljudje pa ne poznajo niti dobro besede sport. Včasih sem jim skušal pojasniti, kaj je prav za prav sport in čemu je potreben, a navadno so me prepračili oni prej kakor jaz njih. Kako more človek čutiti še potrebo po skakanju, tekanju, telovadbi itd., ko mu škripljejo že vse kosti po delu vsega dne? Zamislite kmeta, ki bo odložil plug, koso ali sekuro ter začel brcati žogo na travniku! Vaški deček tudi ne pogrša nikdar sporta, saj se mora vaditi dela, čim shodi. Še preden začne obiskovati šolo. Mora pasti, nositi vodo, pomagati pri vsem lažjem delu na polju, travniku in v gozdu, na vrtu, v hiši in hlevu. Dovolj je razgiblje, še celo bolj kakor bi se pri sportnih igrah. Seveda, v mestu je drugače. Mestna mladina nima prilike, da bi se toliko gibala na prostem in nima tudi pravega dela. Pogreša svežega zraka in solnca. Tako so dani pogoji za razvoj sporta in njegovih izrodov vsaj na mračnih dvoriščih meščanskih hiš ali v zakotnih ulicah na cesti. Toda mladina v mestih bi se lahko posvečala sportu še bolj, namreč sportu, ki ga imenujemo delo, čeprav njenih delovnih sil ne potrebujejo tako zelo kakor sil kmečke mladine. Zato bi pa morali imeti odrasli več razumevanja in ljubezni do dela, da bi lahko učili svoje otroke delati, spoštovati delo in odkrivati radosti dela. Tako pa nekateri ne nauče dolgo mladih ljudi niti, da bi se znali sami oblačiti, umivati, si čistiti čevlje, pospravljati za seboj v sobi. Delo še vedno velja za sramoto, častno je pa, če se deček valja po umazanem dvorišču z izgovorom, da se sportno udejstvuje. Ali bi ne bilo koristno, da bi mladino učili v mestih delati na vrtovih, pomagati pri reji malih živali in drugih hišnih opravkih? S tem ni rečeno, naj bi dečkom onemogočili sportne igre z njihovimi vrstniki, pač pa, naj bo prva zahteva, da se deček nauči tudi telesnega dela, ga vzljudi ter ga začne spoštovati. Torej, naj bo sport tudi delo, a ne, da bi bil sport edino delo.

Tako vsaj bi svetoval človek kmečke miselnosti, ki so mu »sportni ideali« res tuji. Če bi pa odgovarjal naši materi sportnik, ki se najbrž čuti dolžnega počuti jo, naj za božjo voljo vendar ne vsiljuje svojih plesnivih idealov novemu rodu itd. Po tem takem ni sportno, če mati začne razmišljati o pomembnosti in v vzgojni vrednosti sporta, a če se razmišlja o tem, naj misli tako, da je ne bodo silili sportniki.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Novo: **KINO SLOGA** Novo!
Lepa aprilka komedija
Mož za mesec april
V glavnih vlogah: Vaana Vanni, Carlo Romano
Predstave ob 14.30, 16.30 in 18.30

KINO UNION TELEFON 22-21
Ljubezen in ljubostnost odločujeta v preiskavi zločina, kjer je dosti osumljencev, a en sam krivec
Kdo je morilec
V glavnih vlogah: Marija de Tasnady, Ferenc Kiss in drugi...
Predstave: ob delavskih ob 16 in 18.30 uri; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30 uri

KINO MATICA TELEFON 22-41
Družinska tragedija sicilskega plemenaša. — Ljubezen, ki je vodila do blaznosti
Ljubostnost
V glavnih vlogah: Lepa Luisa Ferida in markantni Roldano Lupi. — Film najgloblje vsebine
Predstave dnevno ob 16.30 in 18.30; v nedeljo ob 14.30, 16.30 in 18.30 uri
Dnevno ob 14.30 in v nedeljo ob 10.30 zgodovinski velfilm
Leon Damaščan
z Doris Duranti in Carlo Candiani

no iz Paderna pri Bressciji, dr. Ivan Ferrari iz Lorezine pri Cremona, A. Renatico iz Poggia Renatica pri Ferrari, Renato Condorelli in Klavidi Palestini iz Terracine pri Littoriji, Lina Bolognese Trevenzi iz Sustineta pri Maniovi, Ivan ter Aldo Grassetti iz Coloma pri Parmu, Antonio Cavalli iz Rottofrena pri Piacenzi, Anita Ricardi iz Potenze, Panfil Tarantelli iz Rima ter Gabrijel Battipaglia iz Salerno. V kategoriji srednjih obdelovalcev je deset nagajencev, ki prejmejo po 15.000 lir nagrade. Prav toliko nagajencev je tudi v tretji kategoriji. Obdelovalci žita iz te kategorije prejmejo po 10.000 lir.

— **Zanimive najdbe pri obnavljanju starinske rimske cerkve.** Iz Rima poročajo o pričetku restavracijskih del v starinski cerkvi sv. Nereja in Ahileja. Pri teh delih so odkrili poganski grob, v njem so našli ostanke človeškega trupla. Znanstveni strokovnjaki domnevajo, da gre za truplo kardinala Ercola Sfondratija, ki je umrl 1. 1640. Ta domneva je v zvezi s temeljitimi arhivskimi študijami. Glede omenjene cerkve, ki se nahaja v bližini Caracolinovih toplic, ni bilo mogoče z napiso razbrati letnice postavitve. V svetišču je napis iz l. 337, na katerem je ovekovečena legenda, ki govori o begu sv. Petra iz ječe. Razen tega je tukaj še veličasten marmorni sedež s kategeza je razglasil Gregor Veliki eno svojih najlepših homilij. Razen tega vzbuja zanimanje arheologov marmorni svetilnik iz 16. stoletja ter starinska freska in mozaik iz 13. stoletja.

— **Nesreče.** V ljubljanski bolnišnici se zdravijo naslednji ponesrečenci: Vinko Cerar, 50-letni delavec iz Smartnega ob Savi, je ranjen na glavi. — Marija Sušteršič, 5-letna hči posestnika iz Krke, si je pri padcu zlomila desno nogo. — Janez Illovar, 58-letni delavec iz Ljubljane, si je pri padcu na cesti zlomil ključnico. — Cvetko Delpin, 28-letni delavec iz Ljubljane, si je pri padcu zlomil nogo. — Klavdija Golf, 84-letna vovkojena učiteljica iz Ljubljane, si je pri padcu na stopnicah zlomila desno. — Mihelj Herman, 30-letni železniški delavec iz Semča, se je ponesrečil, ko je cepil drva; iver mu je odletela v desno oko. — Slavko Goljat, 15-letni instalaterski vajenec z Ljubljane, si je pri padcu s kolesa zlomil desnico.

IZ LJUBLJANE

— **lj Megleno jutro.** Vreme se je zopet izboljšalo in ponoči se je zjasnilo in precej ohladilo, zato je za mesto zagrnila gosta megla. Megle ni bilo že dolgo, ker so vrstili sami vetrovni dnevi. Dav je bilo povsem mirno zato se tudi megla ni mogla tako kmalu dvigniti. Včeraj je maksimalna temperatura dosegla 10° dav je pa minimalna temperatura znašala 2,8° Zračni tlak je bil davi na približno štiri višini, kakor včeraj jutraj.

— **lj Živalski trg.** Proti pričakovanju je bil danes trg mnogo bolj založen kakor je navada ob koncu meseca. Mnogo je bilo domače in uvožene zelenjave. Med uvoženim blagom je budila pozornost mehka »majnska« salata, ki je cenejša od zimske salate. Mnogo je bilo tudi čvečade. Zelenjadni trg je bil tudi dobro založen z domačimi pridelki. Posebno mnogo je bilo motovilca, a tudi spinacije je bilo več kakor prejšnje dni. Razen tega je bilo še precej zelenega radica, nekaj regrata in rdečega radica. Odkar je namočil dež, ljudje posegajo bolj po zelenjadnih sadikih in danes bil trg bolj založen tudi s tem blagom, kakor v prejšnjih dneh.

— **lj Violinski virtuozi G. Ciompi** bo prvi koncertiral v Ljubljani v ponedeljek dne 5. aprila t. l. Na sporedu bo imel dela naslednjih skladateljev: Vivaldi, Bach, Beethoven, Principe, Chopin, Scarlataci in Paganini. Posebno opozarjamo, da je na sporedu znamenita Beethovnova Kreutzerjeva sonata. Umetnika bo spremljal na klavirju pianist Franko Verganti. Koncert se bo vršil v veliki filharmonični dvorani Začetek točno ob pol 7. uri zvečer. Podrobnosti sledijo, danes pa že opozarjamo na prvovrstni umetniški užitek, ki ga nam bo nudil koncert violinskega umetnika. Predprodaja v Knjigarni Glasbene Matice.

— **lj Čvček, burgunde, možak,** amabilno passito, gambelara passito toči tudi čez ulico gostilna »Lovšin«.

— **lj G. trgovcem in gostilničarjem.** Na Starem trgu 7/II so bile trem članom družine Ravljen ukradene živilske nakoznice za mesec april. G. trgovci in gostilničarji so vljudo naproseni da te nakoznice — če jim pridejo v roke — vrnejo imenovani družini.

— **lj Trgovci in peke** ozorjamo, da bo mestni preskrbovalni urad v II. nadstropju Mestnega doma prevzemal ohranke za racionalnara življa tako da pridejo dne 1. aprila na vrsto trgovci s črko A. 2. aprila z začetnico B. 3. aprila z začetnico C do 8. aprila z začetnico I in J. 7. aprila z začetnicami Km do Kz. 9. aprila z začetnico L. 10. aprila z začetnico M. 12. aprila z začetnicami N in O. 13. aprila z začetnico P. 14. aprila z začetnicami R in S. 15. aprila z začetnicami Š in T. 16. aprila z začetnicama U in V ter 17. aprila z začetnicama Z in Ž. Pekli morajo oddati odrezke tako, da pridejo na vrsto peki z začetnicami A do G line 19. aprila, z začetnicami H do N 20. aprila, z začetnicami O do R 21. aprila in z začetnicami S do Z 22. aprila. Kakor doslej je treba tudi sedaj odrezkom priložiti dva seznama, drugače pa veljajo dosedanja navodila.

— **lj Najnujnejše znanje o sodčnem kuhanju** je izdala knjigarna Tiskovne zadruge kot poseben odtisek iz Gospodinskega koledarja, da bi si ta važen pr'pomček lahko nabavili najširši sloji. Cena 10 lir.

— **lj Pomladanska dela na vrtu in polju** so se pričela. Zato opozarjamo na Skuljev Delovni koledar za vrt in sadovnjak, ki vsebuje za vsak mesec potrebna navodila za pridelovanje zelenjave in sadja. Knjižnice d'bite v knjigarni Tiskovne zadruge v Selenburgovi ulici št. 3 za 8 lir.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 31. marca, ob 17.30: **Mirandolina.** Red A.
Četrtek, 1. aprila, ob 17.30: **Prava ljubezen.** Red Četrtek.
Petek, 2. aprila, ob 15: **Kralj na Betajnovi.** Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.
Sobota, 3. aprila, ob 17.30: **Jesen.** Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

OPERA

Sreda, 31. marca, ob 17: **Evgenij Onjegin.** Red Sreda.
Četrtek, 1. aprila, ob 17: **Thais.** Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Petek, 2. aprila, ob 17: **Zemlja smehljaja.** Izven. Cene od 28 lir navzdol.
Sobota, 3. aprila, ob 17: **Evgenij Onjegin.** Red B.

Čajkovski: »Evgenij Onjegin«, lirična opera v treh dejanjih po Puškinovi pesni. Osebe: Larina — Polčeva, Tatjana — Vidaličeva, Olga — Golobova, Filipjevna — Stritarjeva, B. Evgenij Onjegin — v. Janko, Lenski — Čuden, Knez Greinin — Lupa Stotnik Škabar, Zarecki — D. D. ničar, Triquet — Sancin B., Gilbert — Man. cin. Dirigent: N. Stritof, režija: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: ing. P. Golovin.

IZ POKRAJINE GORIZIA

— **Sprejem pri Zveznem tajniku.** V gorzijskem liktorskem domu je sprejel Zvezni tajnik nac. svetnik Luigi Molino predsednika in ravnatelja poljedelske družbe iz Vipacev Viktorja Crotatinija ter Ivana Bufolinija. Izpršno sta poročala Zveznemu tajniku o družbinem plodnosnem delovanju, saj je imela družba v preteklem poslovnem letu 23.768.581 lir denarnega prometa. Zvezni tajnik je izrazil svoje zadovoljstvo spričo vzglednega družbinega poslanstva ter je dal obema predstavnikoma točna navodila glede nadaljnjega družbinega poslanstva.

— **Ljudsko gibanje.** Dne 25. marca so bila v gorzijski občini štiri rojstva in trije smrtni primeri. Porok ni bilo.

— **Starin smrti padeč.** 80letna gospodinja Marija Kocjančič iz ulice Trste je padla tako nesrečno po stopnicah da si je zlomila levo stegnenico. Uboغو starko prepeljali v gorzijsko bolnišnico Brigata Pavla, kjer pa je kmalu po prevozu podlegla za smrtnimi peškodbami.

— **Nenadna smrt gorzijskega starčka.** 71letni Franc Bussoni iz Gorzic se je mudil te dni po opravkih v Parmu. Našli so ga v hotelu mrtvega. Zilravnik je ugotovil, da je umrl zaradi srčne kapi.

— **Ponesrečena.** 84letna Alojzija Marchi iz Ville Concordia je padla na č'načem dvorišču in si zlomila levo ključnico. Dv'vletni Orlando Zanabello iz Canala d' Isonzo si je med igro poškodoval desni komolec. Oba ponesrečena sta bila prepeljana v gorzijsko bolnišnico Brigata Pavla.

— **Pokrajinski dirigenti G. I. L.-a** so se sestali na sedežu Zveznega poveljstva v Goriziji. Navzočni je bila tudi pokrajinska nalozornica G. I. L.-a. Zvezni podpoveljnič je dal navzočnim v imenu gorzijskega Zveznega tajnika navodila, ki se tičejo predvsem podporne delavnosti in pobudnosti. Med drugim so razpravljali o zopetni organizaciji mladinskih poletnih kolonij. Obenem so prešli dirigenti navodila glede pomoči vojnim sirotam ter deci iz ostalih pokrajin.

— **Ponesrečena.** 45-letni Josip Menart iz Monteuera d'Idria si je pri delu poškodoval levoico. 61-letna Alojzija Mann iz okolice Cormonsa je padla s senika in si zlomila desno nogo. Oba ponesrečena se zdravita v gorzijski bolnišnici Brigata Pavla.

— **Sestanek collijskih kmetovalcev.** Pod okriljem gorzijskega agrarnega inšpektorata so se sestali v šolskih prostorih pri S. Martinu di Quisica kmetovalci in gospodarji iz okoljskih collijskih naselbin. Na sestanku je bilo govora o vseh perečih vprašanjih collijskega kmetijskega gospodarstva.

Radio Ljubljana

ČETRTEK 1. APRILA 1943-XXI

7.30: Slovenska glasba, 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Plošče, 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Pesmi in romanec. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.12: Pisana glasba, 13.25: Prenos iz Nemčije, 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sjanec. 15.00: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda X. 17.15: Koncert orkestra Adamič. 17.45: Pesmi in napavi. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Valčki, polke in mazurke. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.40: Prenos iz gledališča »La Fenice« v Veneciji: »Otello« Med odmorji (21.15 pribl.); Predavanje v slovenski; (22.10 pribl.); Zanimivosti v slovenski; (23.00 pribl.); Poročila v italijanski.

Zlogovnica št. 1

an — ba — ber — bi — ča — čen — čo — ja — ja — je — jenka — ko — kon — li — li — li — mo — na — na — na — na — nec — nje — no — non — o — ok — or — poj — ra — re — ru — sa — sti — ša — ti — ti — to — to — to — tur — vpj.

Iz teh zlogov sestavi 12 besed, ki pomenijo:

1) rečica v Srednji Italiji (Cezar!); 2) rimski zarotnik; 3) reka v Južni Rusiji; 4) oseba iz stare zaveze; 5) gorovje v Siriji; 6) mesec; 7) vrh v južni Dalmaciji; 8) starorimski praznik; 9) nasprotno od vodoraven; 10) staroslovanska boginja; 11) župančičeva pesniška zbirka; 12) kmetijska panoga.

Tretje in četrte erke vsake besede zvrstoma brane, pvedo citat iz Shakespearovga Hamleta. (Onj velja za en glasniki.)

M A L I OGLASI

KLOBUCARNA »PAJKA«

vam strokovno osnaži preobliko in prebarva vaš klubok. da izgleda kot nov. — Lastna delavnica Zaloga klubokov. — Se priporoča Rudolf Pajk, Ljubljana, Sv. Petra cesta 35, Miklošičeva cesta 12. (nasproti hotela Union).

BREZOVE METLE

dobite pri Gospodarski zvezi, Bieweisova cesta št. 29.

FIZIOLOVE PREKLE

dobite pri Gospodarski zvezi v skladiščih v Maistrovi ulici 10.

PRODAM

več oblek, med njimi 2 črni natakarski in 3 bele bluze, eno popolnoma novo temno modro, predvojno blago, plitvene volnene jope, moško perilo, rjuhe in več drugih stvari, kakor čevlje, ure itd. Naslov v oglašnem oddelku »Slovenskega Naroda«.

DNEVNE VESTI

— **Pošmrtna odlikovanja.** Zlato spominsko svetinjo je prejel podpolkovnik Maks Custoz, po rodu iz kraja Rovere La Bella pri Mantovi. Dvakrat je bil ranjen, pa je še vedno izpodbujal svoje vojake k borbi proti napadajočemu sovražniku. Pokopan je bil pri kraju Klinovij Cerodij. Srebrno svetinjo pa so prejeli v počastitev spomina poročnik Faust Bergamini iz Modene, podporočnik Angel Magone iz Genove, narednik Danijel Bigoni z Lagossanta pri Ferrari, karabinjer Marij Albert Pasquini iz Novare.

— **General Birolí nadzira črnogorske formacije.** Črnogorski guverner general Birolí je podal k črnogorskim formacijam, ki se bojujejo izven črnogorskega področja skupno z italijanskimi četami proti partizanskim oddelkom. Ob svojem obisku jim je izrazil svoje priznanje.

— **Deveti vlak »Ape« prispel na rusko bojišče.** Deveti vlak A. P. E. (Assistenza per l'Esercito) je prispel na namembni kraj na vzhodnem bojišču. Opremljen je bil v osmih dneh na pobudo glavnega stana Kr. vojske in ob sodelovanju nac. direktorija P. N. F. Vlak je sestavljalo 35 vagonov, v katerem je bilo blaga za 3919 m stotov teže in okoli 18.000.000 lir vrednosti.

— **Smrt prof. Cesara Pesce na ruski fronti.** Na ruskem bojišču je žrtvoval svoje življenje prof. Cesare Pesce. Pokojnik se je bojeval že v prejšnji svetovni vojni, bil je soprog znamenite italijanske pisateljice Hedvike Pesce Gorini. Sedanje vojne se je udeležil kot prostovoljec.

— **Dar milanskega odličnika v prid japonski deci.** Milanski odličnik, ki pa ne mara biti imenovan, je nakazal predsedstvu lombardskega odseka »Društva japonskih prijateljev« znesek 20.000 lir, ki ga je darovalce namenil v prid japonski deci.

— **Trojčki.** V bolnišnici v Odezzu je rodila trojčki 36-letna gospodinja Stela Marante iz Carbonere in sicer dve hčerki in en sinčka. Mati in trojčki so zdravi in se dobro počutijo.

— **Velik uspeh italijanskih oper na Nižozemskem.** Italijanska operna družba doživlja lep uspeh s svojimi opernimi uprizoritvami na Nižozemskem, predvsem v Haagu, Amsterdamu in Utrechtu. Omenjena družba slavi te dni skoraj 50-letno delavnost na področju propagande za italijansko operno umetnost. Med drugim sta bili uprizorjeni Verdijevi operi »Falstaff« in »Rigoletto«. Predstavam prisostvujejo tudi italijanski diplomatski predstavniki ter člani italijanskih kolonij na Nižozemskem.

— **Novi zavod za evropski jugovzhod in vzhod.** Na pobudo grofa Volpina in s pristankom pristojnih oblastev je bil usta-

novljen v okviru vseučiliškega gospodarskega zavoda Foscarj in Benetkah nov zavod za evropski jugovzhod in vzhod. Novi zavod bo pričel s svojim delovanjem v prihodnjem akademskem letu. Pouk na njem bo trajal dve leti. Novi zavod je namenjen strokovni izpopolnitvi promovirancev vseh italijanskih vseučiliških fakultet, ki se hočejo seznaniti s potrebnimi pripravami za službeno delavnost na gospodarskem področju evropskega jugovzhoda in vzhoda. V okviru novega zavoda bodo organizirani posebni tečajji praktičnega in teoretičnega značaja, nadalje gospodarski, tehnični ter jezikovni tečajji. Zavod bo imel tudi svojo strokovno knjižnico ter muzej.

— **Postni pastirski list turinskega nadškofa.** Turinski nadškof kardinal je nastil svoj letošnji postni pastirski list na duhovščino in vernike turinske nadškofije. Nadškof vabi k resničnemu krščanskemu življenju, ki je v božji milosti in ki ima svoje dopajenje pri Bogu.

— **Službena mesta brez natečaja vojnim invalidom.** Rimski Službeni list objavlja Kr. odlok, s katerim se potrjuje nova tabela službenih mest; glede teh so predstavniki državne uprave pooblašteni, da jih brez posebnega natečaja zasedejo z vojnimi invalidi.

— **Izgubila v tramvaju 57.000 lir.** 26-letna Bruna Barolo, stanujoča v Milanu, se je peljala na tramvaju. Vstopila je vanj na Korzu Magenta. Ko je hotela plačati sprednjo vozino, je opazila, da ji je zmanjkalo iz torbice 27.000 lir gotovine, razen tega še rubin, vreden okoli 30.000 lir. Verjetno je denar in rubin izgubila spotoma, ko je hitela na tramvaj. Poštenemu najditelju je obljubljena izdatna nagrada.

— **Italijansko drevje za pogozdovanje egejske obale.** Agencija »Agit« poroča: Sredozemsko podnebje ustvarja ugodne pogoje za gojitve nekaterih drevesnih vrst. Najvažnejši sta z gospodarskega vidika sredozemske pinije ter lovov. Bolgarski poljedelski minister je dobro ocenil izredno gospodarsko vrednost, ki bi jo predstavljalo smotrno pogozdovanje egejske obale. Zato se je obrnil na italijanskega poljedelskega ministra s prošnjo za dobavo potrebnih količin lovorjevih in pinjevih sadik, ki bodo z njimi nasajeni obširni obalni predeli egejske Tracije. Nasaditev se bo pričela letos spomladi, ko bodo zračni in terenski pogoji najbolj ugodni.

— **Nacraditev zmagovalcev v fitni bitki.** Nacraditev zmagovalcev žitne bitke bo v raznih pokrajinah v času od 28. marca do 3. aprila. V skupni veljenostniškovi prejemajo nagrado po 25.000 lir Josip Quinz-

ZAHVALA

Za vse izraze sožalja ob smrti dragega soproga, očeta, starega očeta, rata in strica

dr. Frana Tomiška

odvetnika

se iskreno zahvalujemo. Posebno zahvalo smo dolžni zdravnikom primariju dr. Jugu, šef-zdravniku dr. Kramariču, primariju dr. Meršolu ter zdravnikom Slajmerjevega doma za požrtvovalno skrb med boleznijo, kakor tudi č. sestram za ljubezavno postrežbo, dr. Josipu Pretarju, prof. Janku Ravniku in dr. Josipu Oblaku za spominske in tolažilne besede ob pog. ou, pevcem Glasbene Matice in drugih društev za ganljive žalostinke, zastopnikom mestne občine, apelacijskega, okrožnega in okrajnega sodišča, državnega tožilstva, odvetniške in notarske zbornice, zastopnikom Slovenskega Planinskega Društva, T. K. Skale in drugih društev za udeležbo pri pogrebu, darovalcem krasnih vencev in cvetja ter vsem, ki so spremili pokojnika na zadnji poti in nam na kršnikoli način dajali uteho v teh težkih dneh.

Maša zadušnica bo v četrtek, dne 1. aprila 1943 ob 8. uri v župni cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, dne 30. marca 1943.

ZALUJOČI OSTALI

Eno najznamenitejših ljubljanskih poslopij —

„Grofovski dvorec“, ki ga danes imenujejo „Auerspergova palača“, sedanji mestni muzej

Ljubljana, 31. marec

Stara Ljubljana se lahko ponaša z nekaterimi res lepimi, trdno zidanimi in dobro ohranjenimi hišami, ki zaslužijo ime dvorcev ali palač. Večje starejše hiše »baročne Ljubljane« niso našle toliko prostora na Starem trgu. Več zraka in prostora je bilo na Mestnem trgu, a prava četrta piemskih dvorcev je na levem bregu Ljubljanice, na Novem trgu. Zal Novi trg v širšem pomenu besede ni ostal tako enoten kakor n. pr. Stari trg. Najbolj obzvalujemo, da smo ob potresu izgubili knežji dvorec, ki je bil menda najlepše starejša ljubljanska poslopje. V sosesčini se je pa ohranil »grofovski dvorec«, kakor so nekdanj imenovali to palačo Turjaških. Zgodovina tega poslopja je raziskoval dr. R. Andrejka (Kronika II).

Značilnost poslopja

Lepota starega poslopja bi prihajala mnogo bolj do izraza, če bi dvorec stal na ugodnejšem prostoru. Iz Gosposke ulice vidimo le del njegovega pročelja, ki je obrnjeno v ozko Salendrovo ulico. Hiša je ob Salendrovi ulici krajša kakor ob Napoleonovem trgu, odnosno ob koncu Gosposke ulice. Poslopje je dvanadstropno. Vhod s trga, nasproti križevniške cerkve. Vhod krasi lep portal. Pročelje samo na sebi ni posebno bogato, a je dovolj učinkovito in daje poslopju poudarek resnosti. Z Napoleonovega trga vidimo le del glavnega pročelja. Pročelje krasi dve vrata sarma na sebi. No njih sta pritrjena kovinska tolkača, obroča, ki vstopa v gobcu dveh levjih glav. Dvorišče je precej prostrano obkroženo delno od arkad, ki so edina njegova posebnost. Dvorišče meji na južni strani na 2 m visoki dvoriščni zid, tako da je ločeno od sosedne Petelinčeve hiše. Ob Salendrovi ulici dvorec meji na Pakovo hišo, ki je bila nekdanj Gollmayerjeva, pozneje pa Scheuchenstuelova. Poslopje je treba deliti v dva krila: v krilo ob Gospodarski ulici (zahodno) in krilo ob Salendrovi ulici. Na desni strani, ko vstopimo v obokano vežo, drže precej široke stopnice v prvo nadstropje, kjer so mestni uradi; v prvem nadstropju je stonistično združeno z lepo vežo, ki jo uporabljajo tudi za razstave. Muzejski prostori so v drugem nadstropju.

Razvoj poslopja

Že na dvorišču sprevidimo, da poslopje ni enotno; domnevamo lahko, da sta bili nekdanj sedanjí krili samostojni poslopji, dve ločeni hiši, ki so ju združili pozneje s prezidavami. To domnevo potrjujejo arhivni viri, kakor je dokazal dr. Andrejka. Opozorja, da je iz davčnih urbarjev Ljubljane od leta 1600 razvidno, da sta bili tam dve hiši. Grofov dvorec je nastal okrog leta 1620, pred dobrih 300 leti, morda tudi malo pozneje, vendar najpozneje v letih 1650 do 1660. V mestnem urbarju sta vpisana lastnika dveh hiš na kraju poznejšega dvorca. Ena hiša pa je bila že tedaj v lasti Turjačanov, in sicer Herbarta barona Auersperga. Sosed barona je bil ljubljanski meščan Melchor Ettenhofer. Vsak lastnik je zaradi tega tudi plačeval dave davščine, ker so se meščani upravljal sami, plestvo pa je imelo zopet svojo upravo. Iz tega torej sprevidimo, da ni bilo čistega plemiškega okraja, kjer bi bivali sami plemiči; tudi na Novem trgu so bivali meščani. Pozneje je baron kupil sosedno hišo od meščana in od l. 1616 je baron Auersperg plačeval od nje hiše 10 gl. davka, od druge pa 5 gl. Hiši potem še dolgo nista bili združeni, ker je lastnik plačeval še do leta 1752 davke ločeno za vsako hišo posebej. Med tistim letom in 1756 pa sta bili hiši prezidani, ker je v urbarju leta 1756 zapisana pripomba, da lastnik plačuje davke od dveh združenih hiš. Enoten davek pa je lastnik združenih hiš plačeval od leta 1772.

Lastniki »grofovskega dvorca«

Prvi lastnik hiše, ki je bila pozneje prezidana v dvorec, je bil kakor rečeno. Herbart baron Auersperg. To je bil eden najodličnejših plemičev, saj je znan, da so bili Turjačani na čelu kranjskega plemstva. Herbart Auersperg je bil deželni maršal kranjski. Starejša turjaška veja Auerspergov je prejela leta 1630, ko je bil naslednik Herbart Janec Andrej, državno grofovstvo. Majša, kočevska veja, pa je bila povisana leta 1653 pod Jancom Valjardom v knežji stan. Janec Andrej je bil ustanovitelj starejše veje grofov Turjaških. Njegov sin Volk Engelbert je bil tudi deželni maršal kranjski. Omožil se je s hčerjo r. b. meškega barona Trillegha Elizabete, ki je v testamentu leta 1713 odredila ustanovitev fidejkomisa Turjaških posestev. To odredbo je izpolnil Eliza-

betin sin grof Adam Anton Seyfried Auersperg ter ustvaril »turjaški fidejkomis« z ustanovnim pismom leta 1739. Njegov sin Marija Jožef Ignac (1724—1806) je bil deželni glavar kranjski in potem guverner Erdeljske. Drugi sin, Ivan Pavel Alojzij (1729—1810) je postal po bratovi smrti dedič turjaškega majgrata ter tako tudi lastnik grofovskega dvorca v Ljubljani. Njegov naslednik je bil Vajkard (1774 do 1883), zadnji deželni maršal kranjski. Vajkardov naslednik pa je bil grof Jožef Marija (1812—1893). Za njim je nasledoval grofovski dvorec sin Jožeta Leon (1844—1915). Zadnji lastnik grofovskega dvorca je bil po smrti Leona Auersperga njegov sin Herbart, ki se je rodil leta 1875. Kot major 5. dragonskega polka je služil v Mariboru. Herbart je umrl januarja leta 1925. Po njegovi smrti je rodbina Turjaških sklenila prodati grofovski dvorec v Ljubljani. Rodbina je zaradi agrarne reforme izgubila precej dohodkov.

Prodaja grofovskega dvorca

Kupna pogodba je bila sklenjena 9. decembra 1927. Po nji je prešla palača v Gosposki ulici št. 15 in 17 v last ljubljanskega občnega odbora. Kupnina je znašala 800.000 dinarjev. Nedolnega lastnika Herbarta Auersperga sta zastopala njegova mati Marija in sovaruh Adolf Auersperg. Dvorec je 14. novembra 1934 prešel v last bivše dravske banovine. Banovina je prodala poslopje mestni občini dne 16. avgusta 1935. Občina je sklenila, da v poslopju uredi mestni muzej, ki je bil res zelo potreben. Ostali so pa še lepi prostori za urade predvsem za kulturni oddelek.

Zimsko bivališče Turjaških

Rodbina Turjaških je bivala v tem dvorcu nad 200 let; dvorec je bil zimsko bivališče Turjačanov, ki so sicer živeli na Turjaku. Dvorec se ni mnogo spremenil na zunaj; ostal

je v glavnem kakršen je bil prvotno. Iz Valvasorjevih slik pa je razvidno, da so bila okna v pritličju nekdanj mnogo manjša, po čemer bi sklepali, da so bili v pritličnih prostorih hlevi ali skladišča. Razen tega je bil tedaj še en vhod iz Salendrove ulice. — Da je bil grofovski dvorec nekdanj ena najlepših ljubljanskih hiš sprevidimo tudi po tem, da so v njem sprejemali najodličnejše goste. V grofovskem dvorcu se je mudil tudi Jožef II., ko je potoval 22. in 23. marca leta 1784 skozi Ljubljano. — Poslopje je precej obširno, vendar so ga Turjaški po večini uporabljali le zase. Šele v 19. stoletju, in sicer leta 1850, so oddali prvič v najem nekaj prostorov, in sicer okrajnemu komisarju Karlu Hohenwartu. Pozneje je bilo še več najemnikov.

Potres je precej razmajal dvorec

Potres leta 1895 je zelo poškodoval mnoge lepe starejše ljubljanske palače. Sosedni knežji dvorec, ki je stal na kraju sedanje vsučiljske knjižnice, se jim je zdel tako poškodovan, da so ga podrli. Mnogo manj pa ni bil tudi poškodovan grofovski dvorec, vendar so mu priženešli. Če bi ga podrli, bi bila mnogo manjša škoda, kakor da so podrli knežji dvorec. Po potresu so bila potrebna obsežna popravila v notranjosti in zgodovinar domneva, da so tedaj najbrž odstranili okrasje stropov, kolikor ga je še sploh ostalo, ker so se menda sesedli in razpočili stropovi kakor v knežjem dvorcu. Prezidave so bile velike, kar sprevidimo iz stroskov, ki so baje znašali nad 150.000 kron. — Poslopje so zopet prenavljali leta 1928, ko je preslo v last ljubljanskega občnega odbora. Tedaj so tudi namestili centralno kurjavo. Končno je preurejevala poslopje mestna občina ter skušala dati dvorcu kolikor mogoče prvotno lice. »Grofovski dvorec« je zdaj eno najlepših in najstarejših poslopij, ki so v sestavi mestne občine.

Pojasnjena skrivnost nove repatice

Zakaj je repatica »Whipple-Fedtk« nepričakovano ponovno zažarela?

Poročali smo že o nedavno odkriti repatici, ki je dobila ime Whipple-Fedtk. Videti se je tudi s prostim očesom, dokler je ni zasenčila mesečina. Nekaj dni pred št. pomem se nova repatica ni več videla. Italijanski zvezdoslovec prof. Lucio Giolanello je bil v zvezdarni Monte Mario, je napisal o novi repatici v listu »Il Giornale d'Italia« zanimiv članek, iz katerega povzemo nekaj podrobnosti.

Nenadno povečanje svetlobe te repatice se je zgodilo 22. in 23. februarja in sicer tako, da je bila 23. februarja zvečer vidna tudi s prostim očesom kot nekoliko zamagljena svetla točka na nebu. Z daljnogledom se je pa videla tudi velika okrogla pega svetla srebrokasto bela s blestečim jedrom v sredini in v dolgem ravni, perjanici podobnim repom. Od kod ta nebesni pojav? Znano je, da so repatice navadno mnogo svetlejšje ko so najmanj oddaljene od sonca, odnosno takoj prve dni potem. Nova repatica je bila najbližje soncu 6. marca. Pa tudi takrat je bila oddaljena od njega 134 astronomskih enot ali 200 milijonov kilometrov, kar znaša 1,33-kratno oddaljenost zemlje od sonca. Takrat se niso videli nobeni posebni pojavi na glavi in v jedru repatice, ki je njena svetloba vedno bolj pojemala, tako da je dosegla 14. februarja po svetlobi zvezdo 8. velikosti. Zato so zvezdoslovci domnevali, da bo njena svetloba pojemala in da se končno repatica sploh ne bo več videla. Zgodilo se je pa nekaj nepričakovane. Čez 10 dni, ko ni bilo mogoče več misliti, da bo na repatico vplivalo dejstvo da se je bila 6. marca na svoj poti najbolj približala soncu, je pa naekrat zopet zažarela.

To veliko zagonetko je zvezdoslovcem pojasnilo opazovanje sonca. Znano je, da je sonce zdaj v 11-letnem razdobju v stanju najmanjših aktivnosti in zato vidimo na njem zelo malo peg. V veliko presenečenje zvezdoslovcem se je pa naenkrat pojavila 20. februarja na soncu cela skupina peg, ki so se videli najboljše na vzhodnem robu. Med 22. in 23. februarjem so se pa vedno bolj premikale proti središču. To je bil jasen dokaz, da so nastale na soncu velike erupcije. Tudi merjenje sončnega izžarjevanja, ki so ga opravili zvezdoslovci v

zvezdarni Monte Mario, je pokazalo 20. februarja izredno veliko intenzivnost 1,35. dočim je navadno intenzivnost le za nekaj stotink večja od edine. Opazovanja zvezdoslovcem omenjene zvezdarne je potrdil pozneje ravnatelj astrofizičnega observatorija Arcetri pri Firenci prof. Abetti, ki je prav 22. februarja odkril na soncu izredno in nepričakovano fazo aktivnosti z zelo znatnimi emisijami in kromisferičnimi erupcijami.

Znan je, da so repatice iz zelo redke snovi, kljub njihovu ogromnemu obsegu. Zvezdoslovci domnevaajo da je snov repatice srednje velikosti s premerom 150 kilometrov, tako, da odgovarja milijontemu delu gostote snovi, iz katere je sestavljena naša zemlja. Repatica je lahko sestavljena iz majhnih trdnih teles, pa ima vendar povprečno nizko gostoto, ker so trda telesa znatno oddaljena druga od druge. Najbrž je bilo tako tudi v primeru nove repatice. Njena svetloba kaže, da je lahko v vsakem kubičnem kilometru njenega obsega manj kot 10 teles s premerom 1 cm, če domnevamo, da ima vsako teh teles lunini odgovarjajočo svetlobo.

Z druge strani so zvezdoslovci ugotovili, da je svetloba repatice zlasti jedra in repa odvisna neposredno od sonca, odnosno od svetlobnih fenomenov, ki si jih lahko razlagamo z vplivom sonca. Za primer bi lahko rekli, da zažari repatica prav tako, kakor plin, razrečen v znani katodni cevi, odnosno kakor prozorna plošča, ki jo uporabljajo rentgenolog pri obsevanju. Tako ni bilo težko postaviti hipoteze, s pomočjo katere bi se lahko pojasnila naraščajoča svetloba nove repatice. Iz sonca se je širilo na vse strani mnogo elektriziranih teles. Iz peg, ki so bile v velikem številu pojavile 22. in 23. februarja, si lahko razlagamo, da so ta elektrizirana telesa razsvetlila v prvi vrsti jedro in rep nove repatice. Posledica tega je bila, da smo to lahko deli časa in bolje videli.

PRED SODISEM

— Ali morete dokazati, da je tožiteljica sovražno razpoložena do vas? — vpraša sodnik obožena. — Kako bi ne mogel! Saj sva poročena.

S tuniškega bojišča: italijanski oddelki v akciji proti sovražni postojanki

Besarabija in Rumunija

V soboto 27. marca je proslavila Rumunija 25letnico združitve Besarabije z njo. Svečanost je bila v Kšinevu, glavnem mestu Besarabije, in bila je tem večjega pomena, ker je Rumunija zdaj v vojni s Sovjetsko Rusijo. Poleti 1940 je morala namreč Rumunija pod pritiskom Sovjetske Rusije začasno izprazniti Besarabijo. Takoj v začetku sedanje vojne so se pa morale sovjetske čete iz te dežele umakniti. Poleg Besarabije so sovjetske čete poleti 1940 zasedle tudi severno Bukovino. Rumunski tisk je porabil to priliko, da je objavil zgodovinske etnološke in druge podatke o Besarabiji.

Besarabija je dobila svoje ime po rumunskem knežjem rodu Basarab. Ta dežela leži vzhodno od Moldave med Prutom, Dniestrom in Črnim morjem. Meri okrog 44.000 m² in ima nekaj nad 3 milijone prebivalcev. Od tega je bilo po rumunski statistiki pred sovjetsko okupacijo 56,2% Rumunov, 12,3% Rusov, 11% Ukrajincev, 5,7 ed. Bolgarov, 3,4% Gagacev, 2,7% Nemcev, 7,2% Židov in 1,4% drugih. Skozi stoletja so smatrali karpatski narodi moldavske besarabsko nizino za svoj življenjski prostor. Iz južno ruske stepe so prihajale vedno nove infiltracije ali vdori stepnih narodov. Toda vedno je rumunsko karpatski element vzdržal take navale, in se je celo sam razširil daleč proti vzhodu.

Izšljevalna afera

V Visoki Tatiri so oblasti odkrile izšljevalno afero. V zvezi z izseljevanjem sta bili aretirani hči b'vshega francoskega poslanika v Pragi Madelaine Comee in neka Elizabeta Schott iz Olomuca. Francozinja se je bila seznanila v neki berlinski bolnici z dozdevno pevko Elizabeto Ružička, ki je hotela preskrbeti dovoljenje za prehod čez mejo. Za 2000 mark ji je preskrbela ponarejen slovaški potni list na ime Marija Sandrih. S tem potnim listom je prišla Francozinja preko Dunaja na Slovaško, kjer je nastopala kot plesalka Kmalu po tem se je pojavila Ružička ki se je pisala v resnici Schott s svojim dozdevnim možem in oba sta izšla od Francozinje s ponarejenim potnim listom 42.000 kron končno pa naslno še vedno, kožuho in in nakita v vrednosti 125.000 kron. Afera je prišla potem ovadne na dan. Schottova je bila aretirana, njenega dozdevnega moža pa poltija še išče.

Pegasti legar v Turčiji

V Turčiji je bilo zabeležno 260 primerov pegastega legarja od l. do 23. marca pa še 143. Umrljivost znaša 10%. Epidemija pegastega legarja pa že pojema. Od l. do 23. marca je odpadlo od 140 primerov te nevarne bolezni 16 na Adano, kjer so trije bolniki umrli.

Razstava bolgarske umetnosti v Budimpešti

V prisotnosti zastopnikov političnega in kulturnega življenja je bilo v Budimpešti te dni svečano otvorjena razstava bolgarske umetnosti. Otvoril jo je prosvetni minister Szinyei Merse. V svojem govoru je naglašal, da sta bolgarski in madžarski narodi povezana po krvnem sorodstvu in skozi stoletja trajajoči skupni usodi, tako da je medsebojna simpatija »azumljiva. Skupnost izvora, skupna zgodovinska preteklost in medsebojne simpatije, to so najtrdnjša podlaga za poglobitev madžarsko bolgarskih stikov. Ker se narodi najbolje

spoznavajo potom svoje kulture, si Madžarska in Bolgarija prizadevata, da bi bila izmenjava kulturnih dobrin med obema državama čim živahnjša. Pomemben mejnik na poti k poglobitvi kulturnih stikov med obema narodoma je razstava bolgarske umetnosti v Budimpešti, reprezentativna revija izredno bogate bolgarske upodabljalne umetnosti. Za madžarskim ministrom se je oglasil k besedi bolgarski poslanik v Budimpešti Dimeter Tošov, ki je govoril o madžarsko-bolgarskih stikih.

V zrcalu anekdot

Rubinstein

Po koncertu, ki ga je priredil Anton Rubinstein okrog leta 1880 na Dunaju, je neki aristokrat povabil umetnika, naj priredi koncert na njegovem domu in spored naj bi obsegal nekaj njegovih skladb.

Po koncertu je stal Rubinstein med mnogimi kneževskimi gosti, ki so služabniki v livreh njihova imena klicali ob prihodu kočij z dolžnim spoštovanjem ter vsemi mogočimi in nemogočimi privesci in častnimi naslovi. Ko je Rubinstein naročil kočijo zase, je sluga prekinil vrsto plemenitih imen z vzklikom: — Kočijo za muzikanta!

Mark Twain

Mark Twain je bil v mladih letih zelo siromašen. Dolgo je iskal ceneno stanovanje, ko ga je pa našel, ni dolgo vzdržal v njem.

— Drugo stanovanje potrebujem, — je dejal nekega dne svojim prijateljem. — Zakaj pa, mar ti sedanje ni všeč? — ga je vprašal nekdo.

— Stanovanje mi je že všeč, toda gospodinja me ovira pri delu. Neprestano klepeta.

— Kaj misliš, da boš našel gospodinja, ki bo molčala?

— Ne mislim, toda ta neprestano pozveduje, kdaj bom plačal najemnino.

Berlioz

Francoski skladatelj Berlioz je živel zelo bedno, ker ni imel prav nič trgovskega duha in zato so mu plačevali založniki za njegova dela kolikor so pač hoteli. Slavnemu skladatelju je bilo jasno, da ga založniki varajo. Ko je ležal na smrtni postelji, je dejal svojim prijateljem, zbranim okrog njega: — Kmalu bom umrl, toda veselim se, da mi po smrti vsaj ne bo treba več gledati, kako kupčijo založniki s pomočjo mojih skladb denar.

Clemenceau

Ko je nekoč razsajala v Franciji kolera, so vprašali Clemenceau, ali je že ukrenil vse potrebno za varnost.

— Seveda, — je odgovoril Clemenceau.

— Kaj ste pa storili?

— Prosil sem vse svoje prijatelje, naj mislijo name pri oporokah.

Roda Roda

Znanega humorista Roda Rodo je vprašal nekdo, zakaj tako mnogo piše.

— Bolje bi bilo za vas, če bi pisati manj, — mu je dejal. — Če piše človek toliko kakor vi, je izključeno, da bi bila vsa njegova dela dobra, a to samo škoduje dobremu glasu.

— Deloma imate prav, — je odgovoril Roda Roda. — Če človek mnogo dela, se mu res ne posreči vse. Toda tudi bog je ustvaril mnogo nepopolnih ljudi, s tem njegov dober glas ni prav nič trpel.

napravil vtis, da se je zgodilo to na povelje vaše rodbine. To bi bilo pa zmotno mnenje, kajti vse, kar delate, je samo posledica vaše odločitve in zato mislim, da bi bilo bolje, če bi vaša ločitve od njih ne bila nasilna. Sicer pa, ma, bi to ne napravilo tudi vtisa, da se bojitve občevarja s svojimi bivšimi prijatelji? To bi lahko celo pomenilo v njihovih očeh, da ste deloma pod njihovim vplivom. Mislim pa, da se vam zdaj ni treba ničesar več bati in da lahko mirno prestanete tako preizkušnjo.

Pri teh besedah je Genevieve vprašujoče pogledala Kristijana, potem se je pa sklonila k njemu in nadaljevala tiše:

— Ali ste res prepričani, da se vam ni treba bati stikov z udeleženci svojih bivših vrtoglavoosti — ali pa bi šele na takih srecanjih spoznali, da-li ste že temeljito ozdravljeni ali pa mislite, da se morate še vedno bati recidive? Ali ni vaše odmičkanje od Clamirone morda samo posledica bojazni, da bi vas mogoč zopet zapeljati na kriva pota? Toda če se bojitve kaj takega, kakšno jamstvo imam v tem primeru, da se tudi pozneje ne boste povrnil v svojih starih grehov? Pogum! Ne smete se bati nobene izkušnje, nobeni nevarnosti se ne smete umakniti. Sestati se morate s Clamironom in z vsemi drugimi: z Vertemoussom, Longinom in Fabreguinom. To bo najboljša preizkušnja, ki boste z njo dokazali, da ste res res poboljšali. Brez te preizkušnje bi pa dokaz nikoli ne bi popoln.

Kristijan je smeje poslušal Genevieve, potem je pa odgovoril:

GEORGES OHNET: 42

PRODAJALEC STRUPOV

ROMAN

— Daj mi torej škarje.

Etiennetta je vzela iz predalčka svoje pisalne mize velik sveženj vrednostnih papirjev, ki sta jih razdelili, potem sta za začeli pridno striči kupone.

Posledica tega razgovora med Mauduinovo in Etiennetto Dharielovo je bila, da se je nekega dne zopet pojavil pri Kristijanu Clamiron, ki ni bil prestopil njegovega praga že odkar se je bil Kristijan tako izpremenil. Našel je Genevievega ženina v sobi za kadilce, vsega zatopljenega v pregledovanju monogramov, ki so pa vsi imeli samo začetnici H, in V. Kristijan se je delal kakor da dolge Clamironove odsotnosti sploh opazil ni. Posvetoval se je z njim o monogramih in v splošnem ga je sprejel tako, kakor da sta se zadnjič videla šele včeraj. Lokavi Tlakoljub se je brž zopet življal v zaupne pomenke in na dolgo in široko je vpraševal svojega prijatelja po njegovem zdravju in duševnem razpoloženju.

— No, moj najdražji prijatelj, torej sva že sklenila za vedno zateči se pod okrilje domačega ognj-

šča? To je zares lep primer, ki ga daješ svojim prijateljem. Moj papa se bo zjokal od občudovanja, on joče sleherni dan pri večerji in solze mu kapljajo v zeljnato juho, ki jo še vedno najraje je ta bivši zidar, zdaj eden največjih pariških bogatašev. Gre mi že na živce. Neprestano mi kaže nate, češ, poglej se po njem. Povej mi torej odkrito, kako se zdaj počutiš. Ali še nisi zbolel od tega?

— O ne, nasprotno, počutim se zelo dobro.

— Sja res nisi nič več tako izčrpan, kakor si bil v onih časih, ko smo posedali skupaj do ranega jutra. Toda dragi, stari Kristijane, gotovo boš priznal, da so bili ti naši sestanki prijetni. Jaz se jim seveda nisem odpovedal, pač pa tebe silno pogrešam.

— Boš že našel koga drugega, saj je takih prijateljev vedno dovolj.

— Ni pa nobenega vrednega tebe. Samo da ne pozabim, kaj me je privedlo k tebi. Hotel sem ti pokazati svoj novi avto ... Mercedes ... Zunaj stoji ... Ga hočeš videti?

— Z veseljem.

— Vzemim torej plašč in čepico, pa se odpeljeva malo na izprehod.

Kristijan je stopil korak nazaj in odločno odkimal z glavo.

— Ne, ne morem. Oče me že pričakuje v svoji pisarni.

— Odpeljem te tja.

— Ne, ne. Hvala! Toda moj avto je že pripravljen.

— Ah, vidim, da mi ne zaupaš več, — je potolžil Tlakoljub in zmajal očitajoče z glavo. — Tako, stari prijatelj, česa se pa prav za prav bojiš?

— Ne bojim se ničesar, imam pa svoje delo in ne smem se mu izogniti.

— Kako si izpremenjen! Kaj neki se je zgodilo s teboj? Ah, ti moj neumnež, če bi ljudje vedeli to!

— Ni jim treba tega praviti, — je odgovoril Kristijan naglo.

— Dobro, torej pa ne bom govoril o tem. Tvoj dober glas bo obvarovan. Toda povej mi, ali ti je moj obisk prijeten zdaj, ko ti roje po glavi čisto nove misli? Če te nadlegujem, mi to kar povej in pokaži mi vrata.

— Ne, nikakor ne. Nasprotno, veseli me, da te zopet vidim.

— Dobro! Toda tvoj pozdrav je bil sprva nekoliko drugačen.

Zvečer tistega dne, po večerji, pri kateri sta se zbrali obe rodbini, Vernierova in Harnoyeva, je Kristijan pravil o Clamironovem obisku in pripomnil, da je iz vlnudnosti sicer zagotavljal svojega prijatelja, da mu je njegova prisotnost prijetna, da bo pa že poskrbel, da se ne bosta več srečala. Vernier je navdušeno odobraval ta njegov sklep in prigovarjal svojemu sinu, naj se takoj odkriža vseh svojih bivših prijateljev. Toda Genevieve se s tem ni s'rinjala.

— Morda bi bilo bolje, če bi jih odrivali počasi in postopno. Vsek nenadoma pretrgani bivši stik bi